meget skarpt, fordi de mener at den er for passiv. Kommunistene har undergravet Hjemmefrontens passive motstandsvilje ved å fremholde at passiv motstand ikke er nok, for det første fordi passiv motstand i seg selv ikke var hard nok og for det annet fordi det også må aktiv motstand til. Tilslutt er det også sandsynligvis riktig at kommunistene har villet tvinge seg til en maktstilling som ikke står i forhold til deres antall og innflytelse.

Kommunister er ikke beskjedne mennesker. Den stadige opposisjon mot den kompakte majoritets absolutte motstand, mistenkeliggjørelsen, motstandernes argumentasjon, uvitenheten om deres mål, de mindre pene midler som ofte blir brugt mot dem og de slette motiver som alltid blir tillagt dem, må nødvendigvis tilslutt gjøre dem til mennesker som ikke akkurat ber om undskyldning for at de eksisterer. Det er en feil ikke å være beskjeden, men det er mennesker. Kommunistene er mennesker, i høy grad, med alle deres feil og enkelte dyder.

Som forsvar for sitt standpunkt bruker kommunistene Generał Ruges dagsbefaling til alle nordmenn: "Vi vil operere i små grupper fra Lindesnes til Nordkap, overalt og alltid. Alt som fienden kan bruke vil bli ødelagt og skal ødelegges, og han vil ikke få hjelp av en eneste nordmann. Koste hvad det koste vil. Når tiden er der, vil det bli en samtidig folkereisning i hele Europa." General Ruge er kommet ingen kommunist. Men han fikk ikke rett, kan det innvendes. Utviklingen gikk ikke slik. Nei, den gjorde ikke det - så tidlig. Men en folkereisning kommer ikke av seg selv, den kommer ikke og kan ikke skapes spontant i Teknikkens Tidsalder. Den må organiseres, være i bruk i lengere tid, stadig øves på den skal bli det verktøy man ønsker det skal bli.

Sett at vi idag hadde hatt noen typer som Fridthjof Nansen og Christ Michelsen, aktive, uredde, "konservative" menn som ikke kunde mistenkeliggjøres, menn som hadde nasjonens tillit, vilde grobunnen for en mere aktiv utvikling ha vært bedre enn nå. De vilde ha hatt den rette tyngde over ordene, når de kanskje sa: "Hold kjeft med kommunisme, eller ikke kommunisme. Vi er alle nordmenn. La oss så ta en ting ad gangen. La oss nå være kamerater under krigen, kanskje vi kan bli kamerater etter krigen også".

Ønskedrømmer har det vært mage av i Norge under okkupasjonen, propagandaen og 100 års fred får bære sin del av skylden. Seirsvisshoten ble proklamert altfor tidlig, på et tidspunkt da et tap var langt mere sannsynlig. General Marshall, overstkommanderende i Stillehavet, sa forleden: "Hvis folk visste hvor dårlig forberedt England og U.S.A. var på krigen, hvor lite vi hadde å sette inn så sent som i begynnelsen av 1942, vilde de aldri klage over at krigen drø i langdrag. De vilde bare være glad for at den ikke allerede er tapt. Denne uttalelse gir oss noe å tenke på i de okkuperte land. Så kommer Churchills ord tirsdag som gjør Marshalls ord ennå tydeligere: "Hvad partisankrigen i Jugoslavia og Hellas og de indre stridigheter i disse land angår, vil jeg slå fast at tiden en altfor alvorlig til at vi nå kan lufte politiske fordommer, sympati og antipatier. Det parti som yter oss den beste støtte i kampen mot den felles fiende, Hitlerismen, vil få vår ubetingede støtte under krigen og etter krigen". Harde, realistiske ord av en mann med Churchills politiske innstilling.

Snart er det 9. april --- 1944. Var det nå vi skulde kaste alle politiske fordommer overbord og forsøke å glemme alle gamle synder, ikke bare våre egne, men andres ? Eller skal vi vente ennå litt til ? Tår vi op motsetningene om de sociale forhold under krigen, kan det hende at vi ikke får noen sociale spørsmål å løse etter krigen.

Plutselig, mens du tinger og prutter,
så finnes der ikke flere minutter.

vvv vVv vvv

UTDRAG AV CHURCHILL'S SISTE TALE: Det har aldri vært regjeringens opfatning at Tyskland nå står umiddelbart foran sammenbrudd et. Jeg har aldri hevdet at krigen vilde være slutt i 1944. Men jeg vil heller ikke si at den ikke kan vinnes før året er ute... Bombingen av Tyskland legger beslag på over 2 mill. tyske tropper og arbeidere og 4/5 av det tyske jagerflyvåpen. Bombingen av Berlin er utelukkende et britisk foretagende, bortsett fra den støtte vi har fått av squadroons fra Dominions. Hittil har luftkrigen kostet Storbritannia alene 48 700 av våre beste flyvere, et offer som ikke står tilbake for noen av våre alliertes. Tils. har britiske fly rettet 900 000 utfall mot Tyskland. Våren og sommeren vil vise en kollosal opgang i flyvirksomheten. Hittil har de tyske repressalier vært moderate, men vi er forberedt på det værste. Vi fører et skarpt opsyn med deres forberedelser langs kanalkysten enten det gjelder nye typer fly uten førere, rakettfly eller rakettkanoner... Nøktern regnet er den engelske produksjon av fly like stor eller større enn Tysklands, den russiske er lik vår og den amerikanske er 2-3 ganger så stor som Tysklands. Den tanke at vi skulde oppgi vårt viktigste våpen til å forkorte krigen, bombekrigen, er helt absurd. Det er utviklingens bitre rettferdighet at det folk som trodde de skulde knekke motstanderne ved hjelp av lufterror, selv engang skal bli knekket med det samme våpen... Siden 1. jan 1943 har den britiske marine alene senket 19 tyske krigsskib foruten talrike ubåter. Siden krigens begynnelse er ialt 315 tyske skib blitt opbragt eller senket, den alt overveiende del av britiske fartøyer

DEN 2.BRITISKE ARME HAR RYKKET INN I BRUSSEL OG FORTSETTER MOT HOLLAND. AMERIK.TROPPER HAR RYKKET OVER MOSEL MELLOM METZ OG NANCY. I SØR ER LYON BEFRIDD AV ALL. OG FRANSKE TROPPER. ITALIA FORTSETTER DEN 8.ARME MOT LOMBARDIET EFTER GJENNEMBRUDDET AV GOTERLINJEN SØR BLE MELDT LØRDAG. AMERIK. OG FRANSKE TROPPER HAR FRA VEST RYKKET OVER DEN ITALIENSKE GRENSE. TIDLIG IDAG MØRGES BLE FIENDTLIGHETENE MELLOM RUSSLAND OG FINNLAND INNSTILLET. DE TYSKE TROPPER HAR FÅTT FRIST TIL 15.SEPT. INNEN DENNE DAG MÅ DE HA RØMMET FINNLAND, I MOTSATT FALL VIL DE BLI AVVEPNET OG OVERLEVERT TIL RUSSERNE SOM FANGER. GENERAL HENDELIG HAR PÅ DE TYSKE TROPPERS VEGNE GODTATT FRISTEN FOR RØMNINGEN. DEN DIPL.FORBINDELSE MELLOM FINNLAND OG TYSKLAND ER BRUTT.

VESTFRONTEN: All. tropper feier over Nord-Frankrike og Belgia med uforminsket fart. Efter erobringen av Arras brøt den 2. brit. arme over den belg. grense kl. 9 søndag morgen og allerede tidlig på ettermiddagen hadde de holdt sitt inntog i hovedstaden Brüssel. De amerikanske tropper støter fram mot Sigfriedlinjen ved Metz og Nancy. Siden den 25. august er de tyske tap i Nordfrankrike ialt 400 000 mann hvorav over halvparten er tatt som fanger. Sjefen for den 7. tyske arme,general Eberbach er tatt tilfange. Tyskerne yder nesten ingen motstand, hver tysk soldat forsøker å redde seg som best han kan. Det foreligger ingen armé eller korpsordrer, heller ingen divisjonsinstrukser mere. Brit. og kanad. tropper fortsetter opryddningen ved Kanalkysten. Tyskerne rømmer Boulogne, Calais og Dunkerque. Det rapporteres at ingen flygende bomber er kommet innover England siden fredag.

Franske og all. tropper har etter erobringen av Lyon støtt fram over 50 km. mot nord. Longer syd har amerik. tropper rykket over grensen til Italia ved lille St.Bernh.passet samt ved Nizza. Ialt er 55 000 tyskere blitt tatt som fanger siden invasjonen på sydkysten.

SYDFRONTEN. Lørdag ble det meldt at den 8. arme overraskende hurtig hadde brutt gjennem den tyske goterlinjen ved Adriaterhavet. I all hemmelighet var tropper frå den 5. arme blitt overflyttet til østkysten der gjennembruddet fant sted støttet av 2 brit. destroyere hvis kanonade bragte flere av de tyske batterier til taushet på kort tid. Lombardiet ligger nå åpent for de all. tropper.. I vest er Pisa blitt befridd.

ØSTFRONTEN: Russerne har rykket fram 40 km. vest for Ploesti og har longer nord besatt det viktige sør-transylvanske jernbaneknutepunkt Brasov. I sør har de nådd den bulgarske grense og truer med å avskjære alle tyske tropper i Hellas og Sør-Jugoslavia. På 11 dager har russerne satt 400 000 tyskere ut av spillet, siden sommeroffensivens begynnelse mere enn 1 mill. mann i falne, sårede og fanger. Tyskerne har forgjeves gjort forsøk på å avvæpne bulgariske tropper i Nish.

De rumenske fanger som russerne tok ved Stalingrad marsjerte forleden gjennem Bukarest's gater sammen med de russiske tropper. Begeistringen over den hurtige frigjørelse var enorm. I Warszawa forstad raser det heftige kamper. Tyskerne foretar fortvilte motangrep, 20 km. nord for hovedstaden har russerne stormet festningen Radimin. I et rumensk kommunike meldes at ialt 50 000 tyskere er tatt som fangor av rumenerne, hvorav 9 generaler og 650 offiserer.

LUFTFRONTEN: Etter rensningen av Pas de Calaisområdet for tyske flygbombebaser er store R.A.F. styrker blitt fri til å gjennemføre andre oppgaver. Igår ble 6 flyplasser i Holland utsatt for holt ødeleggende angrep. Amerik. fly angrep Ludvigshafen, R.A.F. angrep Dusseldorf natt til fredag, Bremen natt til lørdag. Flere over ved Østersjøkysten er også blitt angrepet. Disse siste angrep mener man er innledningen til nye landstigninger i Nord-Tyskl. 45 flyplasser i Frankrike er allerede blitt tatt i bruk. Store styrker Lancaster har angrepet tyske baser for langtrekkende kanoner ved Kanalen.

NORGE: Fra Nordnorge meldes at norske patrioter har fått til angrep mot en tysk kystbefestning. Før tyskerne hadde fått samlet forsterkninger var ondet av anleggene blitt ødelagt og nordmennene forsvunnet. De norske tropper hadde fått materiell. Luftveien blir det meldt fra London. Fra Finnland er de tyske tropper på vei inn i Norge langs alle tilgjengelige veier.

SLOVAKIA: Det meldes om heftige kamper over hele landet som sies å være besatt av patrioter med unntak av den østlige del mot Polen. Meldingene herfra er så meget mere forbausende som det ikke er lengor enn siden 29. aug. at det ble rapportert at tyske SS tropper hadde rykket over grensa fra Østerrike og besatt landet.

SCHWEIZ: Det meldes herfra at Laval er blitt arrestert av tyskerne og ført til et sted i Vogeserne fra Belfort dit han hadde flyktet. Han ble nektet innreisetillatelse til Schweiz. Petain er ført til Morvillars som fange.

SVERIGE: Den svenske regjering har ennå ikke kommet med noen offisiell melding om hvordan de stiller seg med hensyn til innreisetillatelse for krigsforbrytere. Nå er det på høy tid.

POLEN: I en reportasje lørdag fra London ble det redegjort for det arbeide den polske Nasjonalkomite, som har sitt sete i det befridde Lublin, har hatt. Nasjonalkomiteens oppgave har vært lite misundelsesverdig. Den befridde befolkning hadde vanskelig for å tro at tyskerne virkelig ikke skulde komme tilbake igjen. Den almindelige mening var at russerne utelukkende kjempet med amerikanske og brit. våpen og at den røde hær ikke kunde stå seg mot tyskerne i længden. Det var rosten umulig å få overbevist dem om at russerne hovedsaklig kjempet med sine egne våpen og at de både kvantitativt og kvalitativt var tyskerne helt overlegne. De russiske troppers disiplinerte holdning har forøvrig mest bidradd til å mane vekk det tyske bolsjevikskrekkbilde.

DANMARK. Danske fanger kan nå skytes uten lov og dom. Tyskerne har tatt konsekvensen av Hitlers ordre om å skyte fanger istedenfor å dømme dem til døden. Dette fremgår av en meddelelse om at de særskilte SS domstoler i Danmark skal opphøre og at Gestapo heretter også overtar den dømmende makt. Arresterte danske frihetskjempere kan derfor på forsvinne uten at almenheten får vite noe, hvis ikke de henrettedes navn avsløres av illegale kretser. I de senere dager er da også flere dansker blitt arrestert. Dagen etter har de pårørende fått en lakonisk beskjed om at den arresterte er blitt skutt "under fluktforsøk".

HOLLAND: Den all. overkommando har rettet et opprop til den hollandske befolkning der det advares mot å gå til en almindelig folkereisning. Derimot pis det ordre til å sabotere den tyske administrasjonen, hjelpe motstandsgruppene, hindre tyskernes retrettbevegelser, beyokt bensintanker og transportmidler og samle bevis mot krigsforbryterne. Milorg blir det gitt ordre til at befolkningen nøye følger undergrunnsbevegelsens instruksor.

vvv vVv vvv

DE NORSKE STRAFFERESTEMMELSER SOM TYSKE OG NORSKE KRIGSFORBRYTERE KAN STRAFFES ETTER:

Etter den norske militære straffelov av 19o2 straffes bruk av forbudte krigsredskaper og drap av dem som har overgitt seg med inntil dødsstraff. Denne bestemmelsen vil bli aktuell over skyting av civile og militære fanger. Underslag, ran og utpressing forøvet under utnyttelse av militær overlegenhet straffes også med inntil døden. Bestemmelsen rammer f.eks uberettigede rekvisisjoner og plyndringer. Beskadigelse av eiendom uten at det er nødvendig straffes også hårdt.

Den civile norske straffelov av 19o2 har også en rekke aktuelle bestemmelser. Lovens § 8 omhandler forbrytelser mot statens sikkerhet og selvstendighet. Straffebestemmelsene er strenge - inntil dødsstraff. De rammer bl.a. handlinger som er i strid med Haagerreglene om administrasjon av okkupert område og vil komme til anvendelse overfor både tyskere, quislinger og andre forrædere. Med inntil døden straffes de som rettsstridig søker å medvirke til at Norge eller noen del av riket bringes under fremmed herredømme eller innlemmes i annen stat. Likeledes straffes med inntil døden den som rettsstridig bærer våpen mot Norge eller yter fienden bistand i råd eller død eller svekker noen med Norge forbunden stats krigsevne. Bestemmelsen rammer alle forrædere. Etter andre paragrafer straffes bl.a. de som søker å bevirke at Norges statsforfatning endres med ulovlige midler.

Også de som er ansvarlige for tvangsarbeider, ulovlige arrestasjoner etc. blir rammet av straffeloven. Etter lovens § 22 straffes bruk av vold mot personer, legemsbeskadigelser og drap med inntil dødsstraff. Disse straffene vil særlig ramme Gestapo. Men straffebestemmelsene rammer ikke bare de direkte utøvende bødler, men også deres hjelpere. Mange bestemmelser rammer også handlinger begått i utlandet av utlenninger (f.eks. av tyskere i Tyskland.

Før den prov. anordning av 3/1o-1941 kunne dødsstraff bare anvendes i krigstid og ikke etter krigens opphør. Nå kan dødsstraff også idømmes og fullbyrdes etter krigens slutt. Det er gitt adgang til også å idømme dødsstraff etter den civile straffelov. Før var den høyeste straff livsvarig fengsel. En annen forordning bestemmer at den som opprettholder medlemsskap i, søker om eller samtykker i å bli medlem av NS, nazistisk hird eller annen organisasjon som yter fienden bistand, straffes med tap av almen tillit for bestandig eller for et bestemt antall år. Dette innebærer at den dømte borgerlig sett blir en "død" mann. Hensikten er hovedsaklig å ramme mindre framstående quislinger.

Krigsforbryternes antall er stort, men alle skal straffes. Domstolsbehandlingen må sikre at rettferdige avgjørelser treffes. Også krigsforbrytere har krav på rettferdig behandling. Men innenfor denne ramme må oppgjøret skje snarest mulig. Verden har andre og større oppgaver foran seg. Vi må se framover.

TEATER OG FILM. Vi har fått forespørsel om hvilke teater- og filmparoler som gjelder, skjønt saken vel på det nåværende tidspunkt har mindre interesse skal vi gjenta:

Nationalteatrets, Det norske teatrets, Trøndelag Teater og Komediteatret i Bergen samt turneer fra disse 4 teatre er boykottet, likeledes alle turneer med NS ledelse og/eller NS skuespillere. Alle tyske stykker uansett hvilket teater de spilles på og alle tyske filmer er boykottet. Alle nye norske filmer er boykottet uansett om skuespillerne er NS eller ikke. Teater-og filmskolene er boykottet.

Ingen nordmann med respekt for sitt land og seg selv besøker ovennevnte boykottede forestillinger. Det er ikke lenge til vi igjen kan gå både på kino og i teater som vi vil.

11 NORDMENN ER OMKOMMET ved en tragisk flyulykke i Sverige. Et engelsk kurerfly hvis mannskap og passasjerer bestod av bare nordmenn, 15 ialt, strøket fra Bromma sist mandag men styrtet like etter ned i en skog og ble fullstendig knust etter å ha pløyet en over 1oo mtr. lang gate i skogen. 4 ble meget hårdt såret og 11 drept. Navnene vil ikke bli offentliggjort forat tyskerne ikke skal få anledning til å gripe til represalier mot slektningene her i Norge. Alle de ombordværende hadde flyktet fra Norge under krigen.

EN FALSK PAROLE OM GENERALSTREIK kan ventes fra tysk side. Hjemmefrontens Ledelse har ikke hatt til hensikt å sende ut en slik parole. Tvertimot advares det mot streiker på dette tidspunkt, mot forhastede aksjoner i det hele tatt. Husk Warzawa.

Natt til 1. sept. ble det holdt et møte av ledende tyske og norske nazister i Stortinget. Her ble det vedtatt at i tilfelle generalstreik skulde det norske politi, støttet av tyske gangstere, holde "orden" inne i Oslo mens tyske tropper skulde legges i en ring rundt byen.

Ved innkallelse til bedriftsvernet (Hirdens) møtte bare ca. 25 % av de møtepliktige. Ca. 1oo nazister sitter derfor arrestert på nr. 19 fordi de har vegret seg for å skyte på landsmenn.

FALSKE PLAKATER MANET TIL GENERALSTREIK i Danmark. Natt til lørdag den 26. aug. arresterte Kjøbenhavnerpolitiet 7 personer som holdt på med å klistre opp plakater. De viste seg å være bevepnet. 4 tilhørte Schalburgkorpset og 3 kapt. Somers vaktkorps. Plakatene lød:

Danske arbeidere,

Den 28. og 29. aug. er det almen folkestreik i Danmark som protest mot tyskernes uhørte overgrep mot den danske folkeregjeringen.

For ett år siden tvang nazistene Danmarks lovlige regjering til å trekke seg tilbake. La oss nå vise undertrykkerne at vi ikke har glemt den urett de da begikk. Fra og med mandag morgen den 28. skal alt arbeide ligge nede i 48 timer. Hver arbeider kan rolig streike i henhold til avtale mellom arbeidsgiverne og de samvirkende fagforeninger. Erstatning for tapt arbeidsfortjeneste kommer til å bli utbetalt.

Denne gang skal hver og en følge parolen. OPP TIL GENERALSTREIK. OPP TIL KAMP MOT TYRANIET.

Danmarks kommunistiske parti
Centralkomiteen

På denne plumpe måte forsøkte tyskerne å lokke danskene ut på glattisen. Vi kan som nevnt ovenfor vente oss noe lignende her. London radio sendte lørdag også ut en advarsel mot provokasjoner. Søndag talte en offiser fra den allierte overkommando til alle nordmenn. Han pekte på den disiplin de franske innenlandsstyrker hadde vist i alle år og på den enestående innsats de hadde ydet under invasjonen og senere ved å legge grunnlaget for de alliertes lynoffensiver i Frankrike. På den annen side advarte han skarpt mot forhastede aksjoner som ikke var knyttet sammen med de alliertes strategi.

MONTGOMERY ER BLITT UTNEVNT TIL GENERALFELDMARSJALL. General Eisenhower hyldet ham som en av historiens fremste soldater. Samtidig nyhet generalen de britiske og kanadiske tropper for deres uforlignelige innsats i kampene i Normandie der de hadde bundet størstedelen av de tyske tropper mens amerikanerne brøt gjennom sørover. Slaget Caen-Falaise er et nytt ærerikt blad i den britiske hærs historie. Det løyer seg inn i rekken etter Tobruk, El Alamein, El Agheila, Tripolis, Tunis, Sicilia, Salerno og Anzio.

vvv vVv vvv

HJEMMEFRONTENS LEDELSE MELDER:

DET INNPRENTES PÅNY AT REGISTRERINGSSKJEMAENE IKKE SKAL UTFYLLES OG AT KONTINGENTEN IKKE SKAL BETALES.

NÅ MÅ OG SKAL HANDELSSTANDEN FORSTÅ SIN BESØKELSESTID OG DEN SOM NÅ SVIKTER VIL BLI HUSKET OG FÅR SELV TA FØLGENE.

Alle samfunnslag deltar i kampen mot arbeidsmobiliseringen men bedriftslederne har her et særlig ansvar. Nazistenes forsøk på å få mobilisert ungdommen direkte ved meldeplikt og tilbakeholdelse av rasjoneringskort, ble en fullstendig fiasko. Den norske ungdoms reaksjon mot arbeidsmobiliseringen har vakt oppsikt i allierte og okkuperte land.

Men nazistene har ikke gitt opp. De prøver nå å få registrert ungdommen ved å øve press på arbeidsgiverne. Bedriftstellingen har gitt slette resultater. Til og med de få oppgaver som er kommet inn er for en stor del blitt ødelagt. Det er nå opprettet nemnder som skal gjennomgå hver enkelt bedrift og avkreve arbeidsgiverne oppgave over ansatte.

Når det gjelder utskrivning eller registrering til "nasjonal" arbeidsinnsats er parolen fo alle arbeidsgivere klar:

DE UTSKREVNE SOM SELV TAR ET NASJONALT STANDPUNKT MÅ HJELPES BEST MULIG. REGISTRERINGSSKJEMAER UTFYLLES IKKE.

Nå skal altså nye metoder forsøkes, bl.a. personlig pågang. Det er den riksbefullmektigede Åstrup som setter angrepet i system og gir det et skinn av vanlig oppgaveplikt til arbeidskontorene. Dette endrer imidlertid ikke forholdet og en arbeidsgiver må heller ikke under disse omstendigheter være behjelpelig med oppgaver eller opplysninger som letter fienden i hans utskrivningsarbeide, selvom altså disse forsøk krever mere direkte og aktiv motstand. Motstanden kan anta forskjellige former, og det blir hver enkelt arbeidsgivers sak med kjennskap til bedriftens spesielle forhold å finne den mest effektive motstandsform.

Parolen er klar og den er blitt fulgt av andre yrker. Advokatene fikk pålegg om å oppgi sine fullmektiger, men unnlot å svare. Endel fremtredende advokater ble arrestert og fikk dom på 6 mndr., mens andre fikk formuen beslaglagt.

Forretningsstanden må ikke svikte nå som så mange ganger før. Det gjorde et meget dårlig inntrykk rundt i landet da man hørte at ca. 7o firmaer i Drammen og omegn hadde sveket Hjemmefronten denne gang også ved å sende inn registreringsskjemaer til Planavdelingen. Innehaverne av disse firmaer har vist en ussel og feig holdning og igjen gitt Handelsstanden som sådan et grunnskudd. Vi har notert oss de firmaer som har utlevert sitt personale til utskrivning. Deres ettergivenhet i en situasjon som for nazistene syntes håpløs skal ikke bli glemt.

Det kan koste ofre i den øyeblikkelige situasjon, men ofrene vil bli større etterpå for dem som svikter. Her er en glimrende anledning. Nazistene tør ikke gjøre alvor av sine trusler nå som det lakker mot slutten. Videre nytter det ikke å si at man ikke visste at skjemaene ikke skulde fylles ut. Hjemmefronten godtar ikke slike undskyldninger. Det er plikt for enhver norsk mann og kvinne å skaffe seg rede på parolene fra Hjemmefrontens Ledelse.

Kontingentsaken.

Kolonialgrossistene i Vestfold og Buskerud har igjen vist sinnes fullstendige mangel på fedrelandssinn og mot. De har igjen betalt sin kontingent til Handelssambandet og ved denne sin undfallenhet enn ytterligere bestyrket den almindelige dom over forretningsstanden: At hele standen på få undtagelser nær er en samling ynkelige, asociale individer som ikke fortjener sin plass i samfunnet.

Mens kontingentkravet til grossistene og agentene ble utsendt henholdsvis fra Norges Grossistforbund og Norges Agentforbund, har Norges Kjøpmannsforbund tvunget de enkelte landsbransjeforeninger til å sende ut kravet til kjøpmennene. Forbundet har trykket ferdig kravkort som gir det utseende av at oppfordringen kommer fra bransjeforeningen, og pengene skal sendes til en postgirokonto som ikke er opprettet og ikke disponeres av bransjeforeningen.

Det er en selvfølge at kjøpmenn ikke lar seg villede av denne frekke fremgangsmåte. De purringsskrivelser som er gjort ferdig med bransjeforeningenes tekst skriver seg heller ikke fra bransjeforeningene, som sikkert tar avstand fra de trusler som der er tatt med.

Når dertil kommer at bare et fåtall foreninger etter energisk pågang har mottatt "bidrag" av de midler som er innbetalt i 1943 til den daglige drift, burde det være klart at landets kjøpmenn avslår å betale denne kontingent, som i realiteten er en skatt til partiet.

Begrunn ikke nektelsen av betalingen med at De har fått lese Hjemmefrontens Ledelses parole. Det kan bare skade saken og i like høy grad Dem selv.

HJEMMEFRONTENS LEDELSE b.u.

NYHETENE FRA FRONTENE ER IKKE LENGER SÅ OPPSIKTSVEKKENDE SOM I FORRIGE UKE, DE ALL. HOVEDKVARTERER PLANLEGGER OMGRUPPERINGEN FØR DEN SISTE ENDELIGE STORM MOT TYSKLAND FRA ALLE SIDER. ÖVERALT I DE ENNÅ OKKUPERTE LAND ER PAROLEN: HELE LANDET I ALARMBEREDSKAP.

VESTFRONTEN: Etter erobringen av Liege rykker amerikanske tropper mot Tyskland og står 16 km. fra Aachen i Tyskland. For første gang faller fiendtlige granater på tysk jord. Aachen ligger under all. artilleriild. Lenger nord trekker amerik. tropper seg sammen om Maastricht. Brit. tropper har utvidet brúoddene nord for Albertkanalen og har tatt 12 ooo fanger i de siste 2 dager. Zeebrugge er blitt befridd. Brit. fly har kastet ned 5 ooo tonn bomber over den innesluttede by Le Havre under et eneste angrep.

Amerik. tropper har rykket inn i Luxembourg. Det kjente slagsted Gravelines fra krigen 1870 er blitt nådd. Øst for Sedan fortsetter fremrykningen mot Saar. Tropper fra sør står bare 26 km. fra Belfort, byen som tyskerne fra Sørfrankrike forsøker å redde seg gjennom. Belfort er blitt utsatt for tilintetgjørende bombeangrep. Besançon er befridd og troppene nærmer seg Dijon. Store mengder tyskere overgir seg både i Belgia og Frankrike. Tyskerne har trukket sammen forsterkninger bl.a. fra Danmark for å forsvare Sigfried-linjen.

ØSTFRONTEN: Marskalk Malinovskijs arme har rykket videre fram i Transylvania og erobret 15o bebodde steder på 2 dager. Russerne har fuldstendig brutt den sterke naturlige forsvarslinje, Karpaterne, som tyskerne hadde stillet så store forhåpninger til. Igår ble en over 8o km. lang fjellstrekning renset for tyskere. Russerne står bare 365 km. fra Budapest. I Bulgaria er fiendtlighetene mellom bulgarerne og russerne blitt helt innstillet. Burgas ved Svartehavet okkupert av russerne som står bare 3o km. fra den greske grense.

I nord står russerne ferdig til å marsjere inn i Czechoslovakia. De slovakiske styrker holder tappert stand mot tyskerne som forgjeves søker å opprettholde okkupasjonen av landet. I Warszawa angriper tyskerne de nordlige deler av byen hvor patriotene yter forbitret motstand. Mellem Warszawa og Østpreussen vesentlig artilleriduueller.

SYDFRONTEN: Tyskerne gjør kraftig motstand sør for Rimini der de all. trenger langsomt framover. 3 tyske kompanier har overgitt seg på den 5. armes front ved Lucca. Nord for Firenze noteres betydelig framgang. Ital. patrioter har erobret den italienske side av Simplontunellen.

LUFTFRONTEN: Taifun rakettfly angriper ferjer på Rhinen. Brit. bombefly rettet natt til søndag kraftige angrep mot München og Gladbach sør for Duisburg. Over 1 1oo amerik. fly angrep søndag fly- og bilfabrikker i Stuttgart, Nürnberg o.a. byer. 5oo amerik. fly fra Italia angrep Wien søndag. Luftwaffe viste seg ikke på vingene. Mosquitos angrep Berlin. Amerik. jagerfly skjøt igår ned 125 tyske fly over frontene.

DET FJERNE ØSTEN: En stor styrke av de nye kjempestore bombefly B 29 angrep forleden japanske industrimål i Mandsjuria. Japanske baser på Filipinerne og Carolinerne angripes stadig. Bare i China har japanerne ennå litt framgang idet de forsøker å trenge fram til de amerikanske flybaser. På Burmafronten trenger de all. videre fram for å rense Burmaveien.

Balkan: 2o tyske divisjoner på Balkan truer med å bli avskåret fra hjemlandet. Befolkningen i Serbia har gått til almindelig opprør mot tyskerne. Quislingtropper går i stigende mengder over til Titos styrker. Alle kommunikasjonslinjer i Serbia er blitt brutt av jugoslaviske friskarer. De all. har dessuten kastet ned over 8 ooo tonn bomber på jernbanemål på Balkan i den senere tid.

Belgia: Den belgiske regjering har vendt tilbake til Brüssel. Diplomater fra de forskj. all. land er også ankommet til hovedstaden.

Sverige: All tysk godstrafikk til og fra Norge gjenneom Sverige er blitt stoppet.

Frankrike: De Gaulle har dannet ny regjering der halvparten av medlemmene er representanter for motstandsbevegelsen. Forøvrig er alle politiske partier blitt representert. Over 32o ooo fanger er blitt tatt i Frankrike siden invasjonen i juni.

Danmark: 3o tyskere blitt drept under all. flyangrep mot flyplassen i Esbjerg. Bombekraterne på flyplassen er 26 mtr. dype og over 2o mtr. brede. Tyskerne foretar stadig Clearingmord. I et par tilfeller har ofrene greid å komme seg bort i siste liten. En dansk patriot som var blitt såret under kamp med tyskerne ble lørdag befridd av sine kamerater idet de overmannet vakten på sykehuset og bar kameraten bort på en båre.

Atlanterhavet: British Overseas Airways har foretatt ialt over 1 ooo flyvninger over Atlanterhavet med mannskaper til Canada. Mannskapene har så fløyet de nye bombefly tilbake til England. Bare ett ulykkestilfelle er forekommet hittil.

Antwerpen: Tyske krigsforbrytere er foreløbig blitt satt i bur i Antwerpens zoologiske have. De tyske offiserer forsøker forgjeves å holde på sin verdighet.

Nederland: Hele den vestlige del av landet er blitt satt under vann. Ved vanlig grundighet og nøysomhet har tyskerne forberedt en nesten total oversvømmelse av Holland. Allerede i febr. iår begynte evakueringen av civile og ialt over 5oo ooo mennesker er blitt tvangsforflyttet. Demningene er nå sprengt, saltvannet strømmer inn og ødelegger jorden for minst 8 - 1o år fremover. Og det eneste tyskerne oppnår er at storbyene muligens kan forsvares noen uker til.

Slovakia: Det var ikke bare partisaner, men også den slovakiske armeen som på gitt signal fra den czechoslovakiske regjeringen i London reiste seg til kamp. Armeen står bare 5o km. fra hovedstaden Bratislava og behersker forøvrig størstedelen av landet, bl.a. den nest største byen Trnava. Den har også rykket over grensen til Ungarn og erobret Lucenec. Jernbaneknutepunktet Zilina, der jernbanene fra Berlin-Breslau og Wien-Bratislava møtes, beherskes også.

Slovakia har helt siden Münchenoppgjøret hatt en viss selvstendighet, men stemningen i landet ble etterhvert mere og mere antitysk. Den lille, men velutrustede slovakiske armeen fikk tyskerne liten glede av i Russland. Bl.a. gikk nesten hele den eneste motoriserte division landet hadde over til russerne. Slovakerne håper nå at de gjennom sin innsats skal få bort den mistillit tsjekkerne har hatt til dem etterat Hitler hjalp Slovakia til dets "selvstendighet".

Belgia: Belgia ble så og si fritt på en dag. Patriotene hadde i forveien tiltvunget seg kontrollen over viktige veiknutepunkter og bruer og hindret tyskerne i å blokere tilfartsveiene. Ved dette dyktige forarbeide ble den allierte frammarsj betydelig lettet.

vvv vVv vvv

"NASJONAL ARBEIDSINNSATS". Der gjøres stadig nye framstøt både fra NS-myndighetenes og fra tysk hold for å innrullere hele folket i registre og kartoteker for lettvint og greit å kunne utskrive de som ønskes innsatt i krigsviktig arbeide. I disse dager er det kommet en ny og meget besnærende henvendelse om registrering til endel livsviktige bedrifter og etater fra Reichskommissar. Den går ut på at vedkommende bedrifter som det er om å gjøre å holde best mulig igang, skal utfylle et skjema med navn og diverse data over alle ansatte i bedriften av årsklasse 1924, forat Reichskommissar eventuelt kan sørge for at disse ikke blir utskrevet til arbeidsinnsats. Denne negative registrering tyder på at en utskrivning av årsklassen 1924 er på trappene. Det ser jo ved første øyekast fristende ut for dem som har fått henvendelsen å besvare den, for derved å fri sine ansatte i denne årsklasse. Men for det første kan skjemaet bli brukt til å skaffe oversikt over hvor mange eldre menn eller kvinner som må skaffes for å remplasere disse unge. Eller man bruker denne form for om mulig å få brutt fronten mot registrering til arbeidsinnsats.

Men for det annet, og hvad som er langt viktigere, er det ikke tvilsomt at det å hjelpe til med å skille ut bestemte grupper på denne måten vil være en vesentlig lettelse for makthaverne i deres forsøk på registrering. Blir en del av en årsklasse utskilt på denne måten blir selvsagt situasjonen vanskeligere for de øvrige.

Forholdene nå tilsier derfor at krigs- og livsviktige bedrifter ikke lenger søker å skaffe generell fritagelse for sine folk, men tvertimot tar opp arbeidet med å søke å få fritatt hver enkelt som blir utskrevet. Dette at ingen på forhånd er sikret fritagelse gjør fronten bredere og sterkere. Samtidig vil de mange ønsker og forestillinger som nødvendigvis vil innkomme fra de krigs- og livsviktige etater skape et meget stort arbeide for registreringskontorene. Parolen er:

INGEN SPØRSMÅL OM REGISTRERING TIL NASJONAL ARBEIDSINNSATS BESVARES. INTET SKJEMA UTFYLLES. FELLES FRONT MOT REGISTRERINGEN.

HJEMMEFRONTENS LEDELSE.

Det foreligger en mulighet for at vi her i landet om kort tid kan komme opp i den situasjon at Tyskland blir nedkjempet, men at okkupasjonen av Norge vil vare ved en tid. En slik utvikling kan føre til tysk borgerkrig i Norge mellem Wehrmacht og fornuftige tyskere på den ene og Gestapo, SS og norske desperados på den annen side.

Den norske hjemmefronts linje under slike forhold bør være nøye klarlagt på forhånd. Norske patrioter må ikke blande seg i kamper av ovennevnte natur selvom man har aldri så god lyst til å få et skudd med. Heller ikke må man demonstrere sitt hat og sin forakt for nazistene for tidlig. Fra Frankrike har vi nylig hørt hvordan det gikk med folk som demonstrerte for tidlig. For det første er det en lite verdig opptreden og for det annet kan det bare gi tyskerne en lettkjøpt grunn til represalier. Husk på at tyskerne like til for ganske kort tid siden følte seg som "jordens herrefolk". Skuffelsen over det dype fall kan gi seg mange utslag som vi idag ikke drømmer om.

Vi skal heller ikke vise vår medlidenhet overfor den slagne fiende. Så lenge det ennå finnes tyske okkupasjonstropper på norsk jord skal vår opptreden være rolig og iskaldt høflig. Selvom det er en ekte norsk egenskap å vise sympati for den tapende, har vi i dette tilfelle ikke lov til å vise den. Mellom oss og tyskerne renner det en elv av blod og tårer. Mellom oss og dem står der en mur av plagete, forpinte mennesker, splittede familier og herjete hjem. Mellom oss og dem marsjerer gjenferdene av naziregimens ofre. Inntil straffen over krigsforbrytere og krigsforlengere er fallt må vår opptreden forbli som under hele okkupasjonstiden.

Under en slik mellomperiode må det illegale arbeide fortsette akkurat som før. De frie aviser vil komme som før og ikke den minste av våre hemmeligheter må røbes før vi har fuldstendig sikkerhet for at tyskerne og nazistene ikke lenger har noen muligheter for å rekke sine motstandere med hevn.

Den allierte overkommando har gitt oss følgende oppgave: Å legge nøye merke til fiendens ferd, overvåke og rapportere alle hans skritt, holde oss i form, kort sagt:

VÆRE BEREDT.

Sprengningen i Holmestrand var et skoleeksempel på intelligent og dristig utført sabotasje. Den materielle skade er ikke overveldende stor, intet menneske led overlast, men produksjonsapparatet ble lammet på et vitalt punkt da transformatorene neppe kan erstattes sålenge krigen varer. Fabrikken fikk for tyskernes regning og produserte duraluminiumplater 9o tonn pr.mnd., dvs. nok til 15 tunge bombefly eller ca 5o jagerfly pr.mnd. Affæren foregikk like for nesen på den centrale utdannelsesleir for Hirdens Bedriftsvern. Som nærmeste nabo hadde dessuten valseverket den tyske kommandant- og vaktbolig.

Quislinger herjer i Østerdalen. I den siste tid har hirden og quislings statspoliti gjort seg skyldig i grusomheter som har vakt en storm av forbitrelse og som i høyeste grad vanskeliggjør arbeidet for nordmenn som vil at oppgjøret med quislingene etter krigen skal foregå i ordnede, rettslige former. Fortsetter disse desperados sin framferd, kan man vente de kraftigste motforholdsregler både nå og senere.

Massearrestasjoner har funnet sted på Rena, Osen og i Engerdal. Flere av de ettersøkte satte seg til motverge ved arrestasjonen og statspolitiet satte hunder inn i jakten. De arresterte ble mishandlet på den mest forferdelige måte. Statspolitiet gjorde bruk av såvel gummibatonger som taug ved mishandlingene. Rutebileier Thorleif Brænd, Rena, en mann i 5o årene ble jaget ut på et jordet foran lensmannskontoret på Rena og tvunget til å løpe i ring mens quislingene for "moro skyld" skjøt etter bena hans. Sener ble han utsatt for tortur inne på lensmannskontoret, fikk alle neglene trukket ut, fingrene knekket og begge ben slått av. Thorleif Brænd er sener avgått ved døden på fylkessykehuset i Elverum.

Den hovedansvarlige for disse grusomheter er lensmann Gjertsen på Rena.

Helt siden våren 1941 har ved hver fullmåne britiske fly landet "et sted" i Frankrike og hatt korte farefyldte møter med de franske innenlandsstyrker.

Vi nevner forholdet for å gjøre alle nordmenn oppmerksom på at hvad de enn ved et tilfelle får greie på i tiden som er igjen, må de holde hodet klart og munnen lukket. Det er nok stas å være "godt underrettet" men nå gjelder det fremfor alt å holde tett med det man vet. Ta avstand fra alle som prater i uvett, fortell dem rent ut at det de prater om ikke har noen interesse og bare kan ødelegge. Hold munn og vær beredt.

200 000 eksemplarer av "Mein Kampf" som er blitt liggende usolgt hos franske bokhandlere, skal nå makuleres og anvendes til fremstilling av avispapir for Parispressen. Forhåpentlig kan alle eksemplarer av "Mein Kampf" som er i Norge snart bli brukt til noe nyttig også. Våre bokhandlere vil sikkert ikke savne den.

vvv vVv vvv

VESTFRONTEN: En stor armada landsatte tidlig søndag tusenvis av tungt bevepnede luftinfanteritropper bak de tyske linjer i Nederland. Samtidig fløy store styrker andre fly lavt over de tyske stillinger for å trekke ilden mot seg. Over 1 ooo tunge transportfly med glidere deltok i operasjonen som kanskje kan bli den mest avgjørende under hele krigen. Nærmere enkeltheter om kampene foreligger ikke ennå men kamper skal pågå ved den tysk hollandske grense. Man antar at de tyske styrker er fanget mellom de britiske tropper som er trengt inn i Nederland fra sør og de nye luftlandsatte tropper som har etablert stillinger langs grensen til Tyskland. Haubitzere, tanks og mitraljøser ble landsatt sammen med troppene. I tett sluttede formasjoner seg de tungtlastede fly inn over Nederland. En pilot som oppdaget at flyet var kommet ibrand før troppene hadde hoppet ut, holdt sin plass i formasjonen for ikke å kollidere med de øvrige fly. Da den siste mann hadde hoppet ut, styrtet flyet brennende ned. Han hadde reddet sine kamerater men ofret sitt liv. Den tyske luftmotstand var ellers liten.

Wehrmacht og SS bekjemper hverandre i Køln. Amerik. tropper som er trengt fram mot byen kunde igår tydelig høre larmen fra kampene i byen. I Münster er det kommet til fredsdemonstrasjoner. På 3 eller 4 steder har amerik. tropper trengt gjennem Sigfried-linjens hovedforsvarsverker øst og syd for Aachen. Bitburg, 2o km. inne i Tyskland, er erobret. Nord for Aachen har all. tropper etter erobringen av Maastricht trengt inn i Tyskland og rykker mot Rhinen. Ved Shelde-kanalen har britene trengt videre fram. Kanad.tropper har gått over Leopoldkanalen på 6 steder. Luneville sør for Nancy stormet. Heftige tyske motangrep øst for Aachen slått tilbake. 7. amerik. arme ved Belfortpasset. Etter erobringen av Epinal og gjenerobringen av Nancy er den tyske linje langs Mosel brutt. Amerik. står ca. 25 km. øst for Nancy.

Nederl.commandotropper støtter fallskjermtroppenes operasjoner. Den holl. overkommando har advart den nederl.befolkning mot å foreta en folkereisning mot tyskerne, men har oppfordret til å streike ved alle jernbaner og passe på bensinstasjoner, depoter, fabrikker og alt annet som kan bli til nytte for de all. tropper.

ØSTFRONTEN: Voldsomme kamper i Latvia under rus. framstøt mot Riga. Østbredden av Vistula nord for Warzawa ryddet for tyske tropper. Polske og rus. tropper løper storm mot Warzawa etter erobringen av forstaden Praga. Inne i Warzawa raser forbitrede kamper mellom den polske hjemmehær og tyskerne hvis angrep er slått tilbake. 80% av polakkene i byen er fallt. I Praga drepte polske tropper over 8 ooo tyskere. I sør-Polen har russerne trengt over den tsjekkiske grense i Øst-Slovakia og forent seg med den tsjekkiske hjemmehær hvis øverstkommanderende opererer i nøye forbindelse med russerne.

Framrykningen i Transylvania fortsetter. Den off. besettelse av Sofia har funnet sted. Titostyrkene har brutt ennå en jernbane i Serbia og renset en av de dalmatiske øyer for tyskere. Quislingstyrker i Slovenia har bedt om å få forene seg med Tito-styrkene. Tyskerne trekker seg tilbake fra øyene i Ægeerhavet. De russiske generaler er kommet tilbake fra en konferanse i Moskva og man mener at oppmarsjen for det endelige framstøt mot Tyskland er ferdig.

SYDFRONTEN: Flyplassen ved Rimini erobret. All. tropper i San Marino. Framstøt nord for Pisa. Opprør i Bologna. All. tropper besatt vestsiden av ~~xxxxxx~~ jernb. Frankrike-Italia.

LUFTKRIGEN: Den nederl.øy Walcheren belagt med 1 7oo tonn bomber. Tyskerne hadde rakettstartplasser her. 5oo amerik. fly støttet direkte russernes framstøt ved å bombardere mål i Budapest som 2 ganer i forrige uke ble angrepet av rus.fly. 5oo all. fly bombarderte flyplassen ved Athen og havna ved Salamis. 6o tunge transportfly og 14 andre ødelagt på bakken. 6 tyske skip som forsøkte evakuere tropper fra øyene i Ægeerhavet senket av brit. fly. Brit. fly har angrepet Kiel, Lubeck og Berlin samt foretatt omfattende minelegning i tyske og nordlige farvann. Skip utenfor Stadt, Kr.sand og Hollands kyst angrepet. 3 skip senket utenfor Kr.sand. Utenfor Stadt ett senket og flere skadet.

DET FJERNE ØSTEN: Amerikanerne har foretatt 3 nye landstigninger på Palau-gruppa og Morotaiøya øst og sørøst for Fillipinerne. Forut for landstigningen ble det foretatt et voldsomt angrep mot japanske baser på Fillipinerne. 5ol japanske fly og 173 skip ble ødelagt. Landforbindelsen India:Kina gjenopprettet.

FINNLAND: Etterat tyskerne hadde sendt finnene et ultimatum om overgivelse av øya Hogland angrep de med store styrker men ble slått tilbake av finnene som senket 9 tyske skip og tok mange fanger. Tyske tropper som hadde kommet iland på øya ble meiet ned. I Nordfinnland brenner tyskerne landsbyene etterhvert som de trekker seg tilbake mot svenskegrensen. Man antar at de tyske tropper har nektet å la seg frakte sjøveien langs Norge eller gjennem Østersjøen og foretrekker å la seg internere i Sverige når de blir trykket tilbake av russ.

DANMARK: Som protest mot bortføringen av 2oo dansker til Tyskland har det danske Frihetsråd proklamert 48 timers generalstreik som begynte lørdag middag. Tyskerne hadde forut for streiken foretatt omfattende rassiaer i København og arrestert massevis av gisler.

NY NAZISTISK REDSELSDÅD. Kons.leiren i Buchenwald ble totalt utslettet forleden ved et konsentrert tysk flyangrep. Nazistene satte skylden på de all. som offisielt har erklært at intet all. fly har vært over Buchenwald. I kons.leiren befant der seg flere av Tysklands ledende radikale politikere, deriblandt både kom. og soc.dem. parlamentariske førere fra før 1933, og nazistene har nå funnet det formålstjenlig å rydde disse "coming men" avveien innen sammenbruddet kommer. Arbeiderne ved Steyrfabrikkene i Wien har gått til streik da meddelelsen om udåden spredte seg. På grunn av mangel på arbeidskraft ble ingen skutt men arbeiderne mistet sine matrasjoner for en uke.

HVERT 22.MINUTT flyr nå et fly over Atlanterhavet, hvert 1o. minutt over Himalaya til Kina fra India. Over 3o ooo tonn viktig materiell ble i juni levert luftveien til forskjellige fronter. Over 1o ooo sårede ble ført tilbake med fly til U.S.A. i tiden 3o/1 - 3o/7-44

1o7 ooo britiske hus er blitt lagt i grus og 17o ooo hus alvorlig beskadiget av de flygende bomber. Over halvparten av flybombene mislykkedes imidlertid i starten og styrtet ned i Frankrike eller over Kanalen. Idag ble lyset satt på over størstedelen av England og de ganske små barn så for første gang opplyste gater. Ingen nyhet er blitt mottatt med større begeistring i Storbritannia enn meddelelsen om opphevelsen av blenningen.

vvv vVv vvv

SORG, HARME OG BITTERHET fyller oss når vi tenker på tragedien med "Westphalen". Av de ombordværende 287 var 5o nordmenn, mens det av 78 reddede bare er 5 norske: en redaktør, en stortingsmann, en togkontrollør, en adjunkt og en ukjent ung mann. Om 13 savnede har man ingen sikre opplysninger. De 32 andre var:

1.	Bergen, William		Rjukan,	32	år
2.	Brøvig jr.	skipsreder	Farsund	35	"
3.	Garatun		Oslo		født i Hardanger
4.	Hansen, Yngve	lege	Oslo	4o	" kjent idrettslege
5.	Haug, Thor	disponent	Larvik	33	" hustru og barn
6.	Henriksen	ingeniør	Oslo	35	"
7.	Hultmann, Thorvald	malermester	Kr.sand S.		
8.	Jørgensen		Sarpsborg	3o	"
9.	Kristensen, Per	ingeniør N.S.B.		36	" hustru, 2 små barn
		sønn av dir.Kristensen, Engene Sprengstoff			
10.	Lie	tapetserer	Kr.sand distr.	45	år
11.	Lunde	matematiker		33	" Chikago univers.
12.	Marthinsen, Johan	arbeider	Oslo	49	" hustru
13.	Moen, Petter		Oslo		
14.	Moi, Erling		Kvinesdal	26	"
15.	Molteberg	gårdbruker	Øiestad gård, Skjeberg	5o	"
16.	Nilsen	bankfunksjonær	Oslo	3o	" hustru
17.	Ottersland, Tore	advokat	Arendal	37	"
18.	Rustad, Kåre		Rovarud, Kongsvinger	2o	" bror av Ragnar og Reidar
19.	" Ragnar		" "	35	" alle 3 hardt dar
20.	" Reidar	gårdbruker	" "	3o	" mishandlet
21.	Sande-Andersson, Egil	kand.mag.	Wenersaala	3o	"
22.	Seoberg, Per	h.r.advokat	Drammen	6o	" hustru, barn
23.	Siebke, Einar	sangpedagog	Oslo	51	" arr.våren 44, grovt mishandlet, 2 g.forsøkt begå selvmord.
24.	Syvertsen	ingeniør	Farsund	59	"
25.	Sørlie, Ansgar	disponent	Oslo	49	" hustru, 3 barn
26.	Thaulow		Trondheim	42	"
27.	Vogt, David	banksjef, h.r.advokat	Mandal		
28.	Wahlen, Henry	busschaffeur	Oslo	45	" hustru, barn
29.	Østlie		Oslo		
3o.	Øydegaard	ordfører	Kr.sand S.	6o	"
31.	Zahl, Haakon	arbeider	Kr.sand S.	35	" bror av nedenn.
32.	" Jens	arbeider	Kr.sand S.	25	" hustru

Såsbart sikre opplysninger er ankommet skal vi offentliggjøre navnene på de øvrige 13 avdøde. - De 5o fangne nordmenn var stuet sammen i stummende mørke i lasterommet lengst med helt akterut. Toalettet var en avsaget tønne som ustanselig rant over i den svære sjø. På grunn av den innestengte luft, fangene fikk bare lufte seg 5 - fem - minutter hver dag på dekk, var de fleste dødens sjøsyke. Som følge av urmattelsen og da de befant seg i bunnen av skipet hadde de praktisk talt ingen sjanser til redning.

Lørdag fant begravelsen sted i Göteborg. På bårene kunde man se kranser fra vår Konge, vår regjering, Hjemmefrontens Ledelse, danskene i Sverige m.fl. En norsk prest forrettet og talte over ordet: "Uten at såkornet faller i jorden og dør, blir der intet liv". Minister Bull fremhevet at de våpenløses kamp fullt ut kunde sidestilles med sine brødres ved frontene. "Våre landsmenn ombord i "Westphalen" følte seg som en stor familie. De oppmuntret og hjalp hverandre helt inn i døden".

D.E...B.E.S.T.E.

Døden kan flamme som kornmo.
Klarere ser vi enn før
hvert liv i dens hvite smerte:
det er de beste som dør.

De sterke, de rene av hjertet
som ville og våget mest -
rolige tok de avskjed,
en etter en gikk de vest.

De levende styrer verden.
En flokk blir alltid igjen,
de uundværlige flinke,
livets nestbeste menn.

De beste blir borte i fengslet;
sopt vekk av kuler og sjø.
De beste blir aldri vår framtid.
De beste har nok med å dø.

Slik hedrer vi dem med avmakt,
med all den tomhet vi vet,
men da har vi sveket de beste,
forrådt dem med bitterhet.

De vil ikke sørges til døde,
men leve i mot og tro.
Bare i dristige hjerter
strømmer de fallnes blod.

Er ikke hver som har kjent dem
mer rik enn de døde var, -
for menn har hatt dem som venner
og barn har hatt dem som far.

De øket det livet de gikk fra.
De spøker i nye menn.
På deres grav skal skrives:
De beste blir alltid igjen.

vvv vVv vvv

I svenske aviser kan man lese at flere av de reddede døde og en av de reddede bar tydelige spor av grov mishandling, piskeslag, merker etter håndjern etc. Alle var utsultet, dårlig kledt og fullstendig utplyndret.

SS Sturmscharführer Wilhelm Heinzie, med tilnavnet "bankemannen" er blandt de omkomne. Han har særlig gjort seg kjent i Kr.sand S. som en av de værste sadistene Gestapo hadde. Passet, som ble funnet på liket, viste at så sent som i 1942 hadde han reist gjennom Sverige i permittenttog. På ham ble det også funnet en ordre om å begi seg på et bestemt oppdrag til et ukjent sted. Denne ordre er effektuert.

EN NY SKAMPLETT PÅ SVERIGE blir det hvis, slik som det er bestemt, de reddede tyskere fra slaveskipet "Westphalen" får reise hjem til Tyskland. Uten annen forbrytelse på samvittigheten enn den at de elsket sitt fedreland høyere enn sin egen person, stues 5o nordmenn, utsultet, utplyndret, tildels grovt mishandlet som de var, ned i et mørkt stinkende lasterom for å føres i landflyktighet. Og de forbrytere som selv har vært med på å bryte de mest elementære menneskelige lover, de skal nyte godt av internasjonal rett som bestemmer at krigførende skibbrudne som kommer inn i neutral havn, skal få reise hjem.

Vi føler det som en grov urettferdighet at man gir disse råtasser anledning til å komme tilbake til Norge for kanskje å pine flere av våre landsmenn. Men vi får vel bite i oss dette som så meget annet og sende en vennlig hilsen til de svensker som gir gavepakker til de "stakkars tyskere". Ikke fordi vi misunner dem å komme til Tyskland, bare det blir jo en straff, men svenskene burde passe på dem inntil de som krigsforbrytere kunde dømmes her.

Den 2. Verdenskrig. Krigsoversikt. pr. 25. sept 1944.

vVv V V V

Den 1.sept. kl. 5.45 rullet de første tyske tanks over den pols-tyske grense uten krigserklæring. England og Frankrike, som hadde garantert Polens grenser, krevet at de tyske tropper skulde trekkes tilbake, og da Tyskland nektet, erklærte begge land krig den 3. sept. Den engelske regjering ble omdannet, Churchill ble marineminister. Den polske hær ble hurtig beseiret. Russerne fant at de ikke kunde stå som tilskuere til en tysk framtrengen østover og gikk den 17. sept. over grensen hvor de den 22. møtte tyskerne ved den i forveien avtalte demarkasjonslinje som i store trekk fulgte Curzon-linjen fra 1919. 27. sept. kapitulerte polakkene i Warzawa og den 1. oktober fallt den siste polske festning på Hela-halvøya.

På Vestfronten kom det ikke til noen kamper av betydning mellom besetningene i Maginot- og Sigfriedlinjene. 19.sept.talte Hitler i Danzig der han forklarte at Tysklands mål var "meget begrensete" og at krigen for ham kun gjaldt Danzigs gjenforening med riket. Den 6. oktober talte han i riksdagen og foreslo innkallt en fredskonferanse. Kong Leopold og dronning Wilhelmina tilbød den 7. oktober å megle i konflikten. Vestmaktene avslo.

Mens tyskerne forberedte sine våroffensiver arbeidet russerne systematisk. 28. sept. tvang Moskva Estland til å avslutte en alliansepakt hvorved Sovjet fikk flåte- og flybaser i Estland. Den 6. og 11. oktober ble lignende avtaler sluttet med Latvia og Lithauen. Sistnevnte land fikk Vilna tilbake fra Polen. Den 12. oktober ble Finnland tvunget til forhandlingsbordet i Kreml men såvel disse forhandlinger som dem med Tyrkia strandet. 3o. novbr. rykket russiske tropper over Finnlands grense samtidig som Helsingfors og andre byer ble bombardert. Til å begynne med lyktes det de tapre og belge finner å holde russerne tilbake. I en rekke lysende trefninger vant de hele verdens beundring for sin heltemodige innsats men i begynnelsen av mars 1940 brøt russerne gjennem fronten på det karelske nes og Finnland måtte kapitulere. Uten å fullføre seiren bød russerne fred som ble avsluttet den 12. mars i Moskva. Finnland måtte avstå nesten hele Karelen med Viborg, et mindre område i nord og Hangø for en rekke år. Kort før freden hadde Frankrike og England, som med sympati hadde sett på finnenes kamp, hjelp og anmodet samtidig den norske og svenske regjering om å få sende ekspedisjonskorpset gjennem Sverige og Norge. Begivenhetenes hurtige utvikling forhindret hele aksjonen som totalt kunde ha forandret krigens forløp.

9.april 1940 angrep Tyskland plutselig Danmark og Norge uten krigserklæring. De tyske strategers mål var bekvemme baser for ubåtkrigen mot England. Danmark ga opp motstanden samme dag mot at Tyskland lovet å respektere landets suverenitet og integritet. I Norge besatte tyskerne samtidig en rekke byer langs kysten, den norske regjering flyktet til Elverum, nektet å gå med på de tyske krav, mobiliserte og tok opp kampen mot overmakten. I Oslo hadde Quisling dannet en "regjering" som den 15. april måtte vike plassen for et administrasjonsråd. Den 12. april besatte britene Narvik og 16. gikk de første franske og britiske tropper iland i Norge. De kunde ikke stå seg mot den tyske overmakt og måtte etter et hurtig tilbaketog trekke seg ut av Åandalsnes den 2. mai. Den 1o. mai besatte britiske tropper Island. I Norge kjempet norske tropper videre med støtte av små franske og polske avdelinger men den 9. juni måtte den norske øverstkommanderende, general Ruge, kapitulere. Kongen, kronprinsen og regjeringen samt et mindre antall frivillige flyktet til England.

Ennå før krigen var avsluttet i Norge brøt tyskerne den 1o. mai over den hollandske, belgiske og luxembourgske grense uten forutgående krigserklæring. Holland kapitulerte allerede den 14. mai, 17. mai sto tyskerne i Brüssel og den 28. mai kapitulerte kong Leopold med den belgiske hær. 29.mai begynte britene å evakuere Dunkerque som ble erobret den 4. juni. Imidlertid var "München-mannen" Chamberlain trådt tilbake som britisk premierminister og Winston Churchill hadde overtatt hans plass, fordi som han sa, "at det ikke var noen annen ansøker til stillingen på den tid". Den tyske offensiven brøt seg vei videre, Maginotlinjen ble gjennembrutt nordfra og franskmennene kunde ikke by noen nevneverdig motstand mot de tyske panserlaviner. Mussolini fant tiden beleilig til å erklære England og Frankrike krig den 1o. juni men da var allerede krigen avgjort og de italienske tropper fikk ingen anledning til å utmerke seg. Den 14. juni besatte tyskerne Paris. I Frankrike ble det regjeringskrise, Reynaud gikk og fikk som etterfølger helten fra forrige krig, marskalk Petain, som øyeblikkelig kapitulerte, trass i hårdnakkede protester fra en ukjent general de Gaulle, som flyktet til London. Den 22. juni ble våpenstillstanden undertegnet i den samme jernbanevogn og på samme sted i Compiegne der tyskerne måtte undertegne 11. novbr. 1918. Tyskerne besatte hele Nord-Frankrike og Atlanterhavskysten helt til Spania. De Gaulle tok opp kampen fra England og fikk støtte av noen av koloniene i Ekvatorial-Afrika. NordAfrika, Syria, Madagaskar og Indo-China fulgte parolene fra Vichy dit den franske regjering hadde flyttet. Petain støttet seg til en korrupt politiker ved navn Laval og opptok intimt samarbeide med tyskerne.

Imens tok russerne seg av de baltiske land. Den 15. og 16. juni erobret de med et slag Lithauen, Latvia og Estland uten å møte motstand. Romania måtte avstå nordre Bukowina og Bessarabia. Den 21. juli ble de 3 baltiske land omgjort til sovjetrepublikker og innlemmet i Sovjetsamveldet.

Turen var kommet til England. Alene tok britene kampen opp uten tanks og med et helt underlegent flyvåpen. Bare den engelske flåte var totalt overlegen og for å forhindre tyskerne i å gjøre bruk av den franske flåte angrep den og ødela størstedelen av flåten som lå i Orans havn. Den 1o. juli rettet Hitler en "siste appel" til England om fred. Churchill avslo kategorisk. Luftwaffe begynte sine masende angrep mot de britiske øyer mon Royal Air Force tok kampen opp mot overmakten og i historiens første store luftslag, "Slaget om Storbritannia" tilføyet det Luftwaffe slike tap at tyskerne måtte gå over til

nattangrep. Utover høsten la tyskerne hundretusenvis av hus i Storbritannia i ruiner og over 80 000 civilpersoner ble drept og flere hundre tusen såret. Men britene red stormen av og utover våren 1941 stilnet angrepene.

Forholdet mellom Ungarn og Romania, som hadde vært spent helt siden forrige krig, ble stadig dårligere. Ved en konferanse i Wiem, der Ribbentrop og Ciano presiderte, undertegnet man den 30. aug. 1940 en "genial" pakt. Ungarn fikk tilbake den nordøstlige delen av Transylvania. 6. sept. måtte kong Carol av Romania abdisere for 2. gang. Den mindreårige kong Mikael innledet sin regjering med å avstå deler av Dobrudsja til Bulgaria.

På Balkan satte Mussolini fart i tingene ved å begynne krig mot Grekenland den 29.okt. Den tapre greske arme slo italienerne i en rekke slag og italienerne måtte under hele verdens latter trekke seg tilbake og langt inn i Albania. Men tyskerne benyttet tiden godt. Den 1.mars sluttet Bulgaria seg til aksemaktene og den 25. mars fulgte Jugoslavia eksemplet. General Simovitj og barnekongen Peter foretok militærkupp, avsatte den tyskvennlige regjering og sa opp avtalen med aksen. For 4. gang under en krig rykket tyskerne inn i et land uten krigserklæring, besatte etter et hurtig felttog størstedeln av Jugoslavia. Belgrad kapitulerte 13. april, jugoslavernes arme den 17.april. Deler av den under kommando av serberen Mihailovitj trakk seg opp i fjellene og fortsatte kampen. Grekenland hadde fått støtte av England som sendte tropper fra den i forveien underlegne arme i Egypt. Allerede den 23. april kapitulerte den greske hær, den 27. rykket tyskerne inn i Athen og kastet britene i havet. Jugoslavia ble delt i 3 stater: Kroatia, Serbia og Montenegro og måtte avstå betydelige områder til Italia, Ungarn og Bulgaria. Grekenland avsto deler av Makedonia til Bulgaria.

Etter 10. juni var Afrika også blitt krigsson. Kvantitativt var italienerne totalt overlegne både i Libya og Etiopia. I slutten av ugust erobret de Britisk Somaliland og den 16. sept. Sollum på grensa til Egypt. Men 9. desbr. begynte general Wawel sin berømte offensiv med en "håndfull tropper" og lite materiell. Den 16.desbr. ble Sollum gjenerobret, den 5. januar 41 ble Bardia stormet, Tobruk falt den 22. og Benghasi den 7.feb. I januar begynte general Cunningham offensiven i Øst-Afrika, også med meget små styrker og bare støttet av dårlig utrustede men tapr etiopiere. Hovedstaden i Eritrea, Asmara, ble erobret den 1. april og Addis Abeba den 6. april. 19.mai kapitulerte den italienske hær i Etipia men spredte italienske styrker fortsatte kampen helt til 27.novbr.41.

I Middelhavet tilføyet det svake britiske flyvåpen og den britiske flåte Italia store tap. Under et flyangrep på Taranto og et sjøslag i det Joniske hav ble størstedelen av den italienske flåte gjort kampudyktig. Den kom heller ikke til å vise seg ute mere under krigen. Værre var det med de tyske ubåter og Stukas-flyene. Den britiske flåte ble tilføyet en rekke harde slag i Middelhavet som bevirket at forsyningene til Egypt måtte føres om Kapstaden. I Atlanterhavet herjet ubåtene slik at det i første halvdel av 1941 så meget kritisk ut for England. Den norske handelsflåte ydet her en fremragende innsats ved å frakte materiell fra U.S.A. Den britiske regjering kjøpte 50 gamle jagere fra De Forente Stater mot å måtte leie ut flåte-og flybaser på den vestlige halvklode. Etterhvert ble ubåtfaren mestret.

Tyskerne truet Midtøsten. Britene sendte tropper til Irak, den aksevennlige regjeringen der ble tvunget til å gå av. Fransk Syria ble erobret etter en kort men hard krig i fjellene. I august 41 besatte briteno og russerne, som da var kommet med i krigen, i fellesskap Iran.

I forbund med Italia og Romania og etterhvert Slovakia, Finnland og Ungarn, angrep Tyskland for 3. gang uten krigserklæring, Sovjetsamveldet kl. 4 den 22. juni 41. "Lynkrigen" utviklet seg til å begynne med etter timeplanen, 24. juni fallt Kaunas og Brest-Litovsk, den 30. Lwow, den 1.juli Riga, 17.juli Smolensk, 21.august Narva og Cherson, 28.aug Tallinn, 19.sept Kiev og Poltava, 8.okt. Orel, 16.okt.Odessa, 19.oktober Taganrog, 25. Kharkov, 17.novbr. Kertsj og den 22. novbr. Rostov. Tyske særmoldinger ble sprøytet ut i steren, det så ut som om alt skulde lykkes for Hitler på landjorden. Men foran Moskva ble den tyske stormfloden brutt. Tyskerne savnet for en stor del solid vinterutrustning og russerne bet seg fast i hver komme jord og kjempet som løver. I hovedstaden kunde man høre kanontordenen fra fronten som holdt. I sør gikk også russerne over til offensiven, Rostov ble gjenerobret den 26.novbr., den 1.desbr. Taganrog og den 30.Kertsj. Brauschitz fikk avskjed som tysk øverstkommanderende den 22. desbr., Hitler overtok selv ledelsen.

U.S.A. var ennå ikke kommet med i krigen. I en rekke glimrende taler hadde Roosevelt vekket folket opp av dvalen ved tydelig å vise dem farene ved en isolasjonistisk politikk. Opposisjonen mot krigen var imidlertid meget sterk, tyskernes 5. kolonner arbeidet under høytrykk. Den 12. mars undertegnet Roosevelt,som var blitt gjenvalgt som president for 2. gang, den såkaldte låne- og leieloven, en lov som skulde vise seg å få den største betydning for verdens frigjøring fra nazismen. Den 16. august s.a. møttes Churchill og Roosevelt på et britisk slagskip i Atlanteren der Atlanterhavserklæringen, som bannlyste erobringer, ble undertegnet.

Japan og U.S.A. førte forhandlinger høsten 1941. Japan hadde ved den tid sluttet seg til aksemaktene og undertegnet tremaktspakten mellom Italia, Tyskland og Japan. Krigen i China hadde allerede vart i flere år. Midt under forhandlingene med U.S.A. angrep store styrker japanske fly den amerikanske flåtebasen Pearl Harbour på Hawai, senket flere store enheter av den amerikanske flåte og satte flåtehavna ut av betraktning for lange tider. Samtidig ble Hongkong, Filipinerne og Malakkahalvøya angrepet. Thailand og Fransk Indochina ga japanerne fri gjennmarsj. Tyskland og Italia erklærte den 11.des. U.S.A. krig i henhold til tremaktsavtalen. Samme dag erobret japanerne flåtebasen Guam, 25. desbr. Hongkong, 2. jan 42 Manilla, 15. febr. Singapore som ble angrepet fra landsiden, 8. mars Rangoon, 2. mai Mandlay i Burma og 6. mai festningen Corregidor, hvis heltemodige besetning hadde holdt stand i nesten et halvt år uten forsyninger. 10. mai gikk japanerne over grensa til India og i juni ble øygruppa Aleutene erobret. Batavia på de Nederlandsk Ostindiske øyer fallt 6.mars, hele Java kapitulerte 9. mars. Pearl Harbour vekket amerikanerne. Fra nå av forstummet all agitasjon mot krigen. Folket i de Forente Staer visste at de måtte kjempe, ikke bare for andres men også for sin egen frihet.

Tyskerne måtte hjelpe italienerne i Nord-Afrika. Allerede i 1941 begynte den tyske hærledelse å utdanne et spesiellt Afrikakorps som ble stillet under general Rommels ledelse. Britene kunde ikke hindre overskibningen av disse tropper fra Italia til Libya og i jan. 1942 kunde Rommel gå til angrep i ørkenen. 29. jan ble Benghasi erobret, 3.febr. Derna, 21. februar Tobruk og Bardia, 23. juni Mersah Matruh. Tyskerne støtte fram like til El Alamein der de måtte gjøre holdt for å ordne sine forbindelseslinjer. Tobruks fall gjorde et voldsomt inntrykk over hele verden og mange røster hevet seg i det britiske parlament til kritikk av regjeringens krigspolitikk. Den tyske propaganda talte høyrøstet om Rommel på vei til India gjennem Egypt mens de tyske hærer rullet over de russiske stepper på vei mot India over Kaukasus. Men de britiske tropper foran Kairo holdt stand, general Alexander fikk overkommandoen etter Auchinleck som igjen hadde avløst Wawel der var blitt vicekonge i India etter en kort tid å ha innehatt stillingen som øverstkommanderende i Østen. General Montgomery ble nestkommanderende.

De allierte benyttet sin overlegenhet i luften og på sjøen til å besette Madagaskar der hadde sluttet seg til Vichy-regimet. Krigen ble kort og den japanske trussel mot det afrikanske fastland var avverget.

I Russland gikk tyskerne til ny offensiv i sør for å trenge fram til oljen. Kertsj ble erobret tilbake den 16. mai og den 1. juli fallt den sterke festning Sebastopol. Tusenvis av tyske og russiske soldater dekket valplassene fra Krimkrigen i 1855 og det skulde vise seg at russernes innbitte forsvar av festningen mot den materiellt overlegne motstander betød en slik årelatning av denne at støtet østover ikke fikk den uimotståelige kraft det ellers hadde hatt. Fra Kerts satte tyskerne over til kubankosakkenes land og trengte fram østover. Krasnodar, Maikop og Voroshilovsk fallt i hurtig rekkefølge og tyskerne heiste til og med flagget på Elbrus, Kaukasus' høyeste topp, som raker over 5.000 mtr. tilvers. Men viktigere enn denne sportsprestasjon var erobringen av oljekildene i Maikop og Grosny som også tyskerne trengte fram til etter erobringen av Pjatigorsk og Ordsjonikidze. Grosny betegner det østligste punkt, 46 gr. øst, tyskerne nådde.Lenger nord nådde tyskerne Don den 5. juli, 7. juli erobret de Voronez, den 24. juli Rostov og støtte 2. septbr. inn i Stalingrad ved Volga, Russlands hovedpulsåre. Overalt hadde russerne gjort seig motstand men intet sted skulde det russiske heltemot nå slike høyder som i kampene om denne by. Nesten et halvt år raste kampene i denne by. Hvert hus, hver gate og hvert lite hull i terrenget ble benyttet til forsvar. Tyskerne måtte kjempe seg vei ikke bare fra hus til hus, men fra etasje til etasje mens russerne,under ledelse av sine nye framragende generaler rissat Stalingrads navn inn i krigshistorien med sitt blod. Overfor russernes ukuelige seirsvilje måtte tilslutt tyskerne bryte sammen. De manglet også for en stor del utstyr til å stå imot den strenge vinter med. Langsomt ble de tvunget tilbake fra Volgas bredder og den gigantiske kamp endte den 31. januar 1943 da generalfeldmarsjall Paulus måtte kapitulere med hele den gjenværende del av 6. arme, 95 000 mann hvorav 24. generaler. Over 150 000 tyskere hadde da funnet døden i ruinene ved Volga. Krigen hadde kommet til et vendepunkt. Tyskerne forsøkte å utnytte den 6. armes tapre kamp i propagandaen, armeen hadde fulgt førerens ordre om kamp til siste mann, blodet fra heltene i Stalingrad skulde forynge det tyske folk. Men all propaganda kunde ikke skjule at nederlaget hadde gjort et uutslettelig inntrykk på den almindelige tysker og at det betød et tap som Tyskland aldri kunde forvinne. I München protesterte studentene og flere studenter ble henrettet. I Kaukasus ble de også trengt tilbake langsomt men sikkert. Etterhvert måtte tyskerne oppgi Grosny, Ordsjonikidze, Voroshilovsk og Maikop. Da Vinteren satte inn for alvor hadde de bare igjen et lite bruhode ved Kubans utløp i Svartehavet. 25. januar gjenerobret russerne Voronesj, 14. febr. Rostov og den 16. Kharkov som dog tyskerne tok tilbake den 14. mars ved en kraftig motoffensiv.

I Egypt gikk general Montgomery til angrep i novbr. 1942. Med et artilleribombardement som virket overveldende på de tyske tropper og med en innsats av fly som hittil hadde vært ukjent under ørkenkrigen, slo Montgomery den hittil uovervinnelige Rommel totalt ved El Alamein. Den 4. novbr. var tyskerne på vill flukt vestover. Hele Libya ble feiet rent og tyskernes krigføring ble så "elastisk" at Tripolis, hovedstaden i den italienske kolonni, fallt allerede den 22. januar. Rommel ble den tyske general som kunde løpe hurtigst, men med restene av sine styrker greide han å gjøre holdt - Sør-Tunis som i mellomtiden var blitt okkupert av tyskerne. De allierte hadde nemlig like etter slaget ved El Alamein, som betegner det store vendepunkt i krigen mellem Tyskland og England, foretatt en veldig landstigning i Nord-Afrika som kom fuldstendig overraskende på tyskerne der trodde at ubåtkrigen hadde gjort det umulig for store konvoyer å gå over Atlanteren. Den 8. novbr. steg de første tropper iland i Algerie og Marokko. De Gaulle hadde forberedt aksjonen innen den franske Vichy-administrasjon, den franske quisling admiral Darlan gikk over til de allierte (han ble myrdet like etter) og i løpet av ganske kort tid hadde general Eisenhower, som leiet den veldige invasjonsoperasjon, herredømmet over hele nordafrikanske franske kolonirike med undtagelse av Tunis. Dette land besatte tyskerne den 11. novbr. ved hjelp av fallskjermtropper for å dekke Rommels retrett. Utover våren begynte krigen i Tunis, Rommel ble trykket nordover av Montgomerys seirsvante 8. arme mens de allierte tropper som rykket fram fra Algerie hadde liten framgang til å begynne med. I en rekke slag ble tyskerne slått, flymarskalk Teddera berømte "bombeteppe" umuliggjorde enhver tysk motstand og Tunis og Biserte fallt den 7. mai 43. Den 12. mai kapitulerte hvn Arnim, som hadde overtatt kommandoen under Rommels "sykdom", sog med 150 000 mann, deriblandt 11 generaler. De allertes herredømme i Middelhavet var ved innsatsen av store flystyrker blitt så grunnfestet at enhver evakuering var umulig. Hovedparten av de tilfangetagne var dog italienere. Tyske spesialister ble ført bort i fly av hvilke dog en ikke liten mengde ble skutt ned. Allerede den 10. juli steg all. tropper iland på Sicilia hvor man foretok den store generalprøve på invasjonen i vest. Den 17. august var øya renset for tyske og italienske tropper og 3. sept. kunde britiske tropper sette foten på det europeiske fastland. De ble der i mere enn 5 timer. Allerede den 25. juli var Mussolini blitt styrt

tet og marskalk Badoglio hadde inntatt plassen som statsminister. Il Duce ble arrester og ført bort til et ukjent sted der han satt i arrest. Den 8. sept. kapitulerte Italia og erklærte den 13. okt. Tyskland krig. Imens var Mussolini ved et kupp blitt "befridd" av tyskerne den 12. sept og de allierte hadde erobret Neapel den 3o. sept. og Korsika og Sardinia den 4. okt. Mussolini ble innsatt som alle tiders Quisling, opprettet en nyfacistisk republikk som dog fikk meget liten tilslutning i det italienske folk, som ikke bare var lei av krigen men i enna høyere grad av det korrupte fascistiske styre. Tyskerne besatte hele Italia nord for Gaetabukta og opprettet sterke stillinger i Appeninenes fjellskråninger. Forut for erobringen av Neapel hadde de allierte foretatt en djerv landstigning i Salernobukta, en operasjon der truet med å bli en katastrofe for de britiske tropper. Tyskerne tok seiren på forskudd men gjorde ikke regning med den britiske flåte som igjen reddet situasjonen ved å gi troppene på stranden en slik virkningsfull artilleristøtte at tyskernes angrep brøt sammen.

Under hele krigen hadde britene fått virkningsfull støtte fra sine Dominions og sine kolonier. Kanadiere, new-seelendere, australiere og sydafrikanere kjempet sammen med britene, skottene og avdelinger fra de okkuperte europeiske land i de engelske armeer. Da trusselen mot Australia var som størst og japanerne begyndte bombardementet av selve det australske fastland, måtte en stor del av de australske og new-seelandske tropper sendes til hjemlandet, men senere er støtte kontingenter igjen kommet til Europa for å delta i krigen her. Polske, franske, norske, tsjekkiske, belgiske, greske og hollandske patrioter kjemper som flyvere eller soldater i den britiske hær og i Englands byer og på de forskjellige fronter kan man høre et virvar av tungemål. Allesammen har de et felles mål: Å knuse nazismen.

I Russland maktet ikke tyskerne å sette igang noen sommeroffensiv i 1943. Den røde hær tok initiativet for alvor under ledelse av de lysende militære begavelser, Vatutin, Sjukov, Konjev, Malinovskij, Rokosovskij, Jeremenko etc, etc. og den russiske bjørn kravlet vestover. 4. august stormet russerne Orel, den 23. ble Charkov erobret , en måned senere fallt Poltava, 24.sept. Smolensk. Det inntrådte ingen pause etter sommeroffensiven, denne gikk like over i en vinteroffensiv. 6. november ble Kiev stormet og i de første dager av januar 1944 kunde Moskva melde at russiske tropper hadde rykket inn i tidligere polsk område. 18. januar ble ringen rundt Leningrad sprengt og byen som hadde vært innesluttet siden tidlig på høsten 1941 hadde igjen landforbindelse med Moskva. Leningtads befolkning ble i anledning befrielsen hyldet fra alle verdens kanter for dens heroiske innsats under det 2 årige mørke. Den 2. febr. rykket den røde hær inn på estnisk jord. Den 13. mars ble Cherson erobret, den lo. april Odessa og den 9. mai var endelig Sebastopol igjen på russernes hender. Mange tyske fanger ble tatt på Krim-halvøya og et ikke lite antall fant sin våte grav i Svartehavets bølger.

Forholdet mellom den polske eksilregjering i London og regjeringen i Moskva hadde i løpet av krigens 2 første år utviklet seg til det verre. Polakkene vilde ikke anerkjenne den russiske besettelse av Øst-Polen i 1939 mens russerne på sin side hevdet at det var gammelt russisk land som polakkene hadde erobret mens Russland var svakt i 1922. Moskva tilbød polakkene erstatning i øst-preussisk område men polakkene avslo og krevet landet øst for Curzon-linjen tilbake etter krigen. Moskva avviste disse krav den 1.mars 1943. Så kom Katyn-historien som tyskerne blåste veldig opp. Polakkene forlangte undersøkelser og russerne brøt de diplomatiske forbindelser med Polen 26. april 1943.

Jo lenger krigen varte jo dårligere ble forholdet mellom okkupantene og civilbefolkningen i Danmark og Norge. I sistnevnte land kjørte tyskerne hardest. Allerede i sept. 1940 hadde de proklamert NS som "statsbærende parti" og avskjediget administrasjonsrådet Den tidligere kontorist, sadisten Terboven, forsøkte ved et i Norges historie ukjent redselsvelde å kue den norske befolkning. Den 1. febr. 1942 ble den foraktede Quisling utnevnt til "ministerpresident" men fortsatte i gavnet å være den samme tyske lakei som før til stor skuffelse for NS folket. Den tyske hvervning til fronten gikk tregt trass i en aldri hvilende propaganda. Alt i alt fikk tyskerne ikke mere enn noen tusen mann hjelpetropper fra Norge. I Danmark fulgte tyskerne en annen linje men selv dette mildere styre fikk danskenes raseri til å stige. Sabotasjen begynte men skjøt først riktig fart etter bruddet den 29. august 1943 da regjeringen xxxxxxxxx trådte tilbake, kongen og kronprinsen tatt tilfange og mengdevis av dansker arrestert. Den danske krigsflåte, som tyskerne vilde ha tak i, ble senket av sine egne besetninger. Tyskerne begynte nå så smått å bruke norske metoder i Danmark, ivrig støttet av danske nazister i det beryktede Schalburgkorps.

I Tyskland fallt bombene stadig tettere utover 1943. En rekke av Tysklands byer med Hamburg, Essen, Berlin osv. i spissen ble praktisk talt jevnet med jorden, eller"radert vekk av kartet" som Hitler uttrykte seg med vanlig smakfullhet under et av sine vanvittige utbrudd mot arvefienden England. Den tyske civilbefolkning måtte evakuere østover og det tyske transportvesen, i forveien overbelastet som det var, ble nesten sprengt idet de allierte i lang tid hadde lagt an på å bombe fabrikker som framstilte lokomotiver. Tyske mål i Frankrike fikk også føle vekten av de alliertes mektige flyvåpen. Produksjonen av krigsmateriell nådde uanede høyder både i England, U.S.A. og Russland. Det sistnevnte land fikk, på grunn av den tyske besettelse av viktige industriområder, store mengder materiell levert fra England og U.S.A., leverander som for størstedelens vedkommende ble ført fram den tungvinte rute over Nordishavet, stadig utsatt for tyskernes angrep. Den norske handelsflåte var her, som ved så mange andre anledninger i første linje.

Den tyske flåte hadde ikke gjort seg særlig bemerket under krigen. Ett etter ett ble de store tyske overflateskip ryddet avveien av den britiske flåte og tilslutt tvunget til en ørkesløs uvirksomhet i Østersjøhavnene. De tyske ubåter var det verre med, men i løpet av våren og sommeren 1943 ble også denne fare mestret og britenes fiende nr. 1 overvunnet ved hjelp av nye tekniske instrumenter som gjorde det nesten umulig for ubåtene å nærme seg en konvoy uhemerket.

I Jugoslavia hadde general Mihailovitj tatt kampen opp mot tyskerne allerede i 1941 med restene av armeen og serbiske tjetniker, noe som omtrent tilsvarer de finske skyddskårer. Dessuten hadde forskjellige grupper i Kroatia og Slovenia begynt partisankrigen utover sommeren 1941. De forskjellige bevegelser tok etterhvert form som en typisk folkefrontbevegelse under ledelse av den kroatiske metallarbeider Josip Broz under hans dekknavn Tito, støttet av venstreorienterte bondegrupper, intellektuelle og arbeidere. General Mihailovitj's stilling ble mere og mere tvilsom idet hans politiske mål ikke var de samme som folkefrontbevegelsens der bygget sin politikk på folkevalgt representasjon fra alle jugoslaviske folkegrupper for å kunne hevde seg mot storserberne. Marskalk Titos styrker fordømte tilslutt Mihailovitj som forreder idet de påviste hans forbindelser med den serbiske quisling Neditj og tyskerne. Kampen mot tyskerne utviklet seg til en borgerkrig mellom tilhengere av det tidligere diktaturstyrte Jugoslavia og alle demokrater. Men kampen mot tyskerne gikk videre. Jernbaner ble kuttet over, tog avsporet, tyske forsyninger tatt som bytte og det har aldri lykkes for tyskerne å beherske mere enn visse, for krigføringen viktige avsnitt, av landet. Marskalk Titos makt vokste og tilslutt ble den jugoslaviske emigrantregjeringen tvunget til å gå av og kong Peter utnevnte et tremannsråd bestående av kroaten dr. Subasitj, general Simovitsj og en sloven. Dette tremannsråd har etter lange forhandlinger avsluttet en overenskomst med Titos nasjonalkomite hvis sjef er dr. Ivan Ribar, president for den grunnlovgivende forsamling i 1918, der man ble enige om at spørsmålet monarki skulde avgjøres ved folkeavstemning etter krigen. En jugoslavisk regjering som har hele folkets tillit er blitt dannet og marskalk Tito anerkjent som øverstkommanderende for den jugoslaviske hær. Såvel russerne som britene og amerikanerne har hatt sine militærdelegasjoner i landet i lengere tid og den jugoslaviske hjemmehæren har fått betydelige leveranser av krigsmateriell, tanks og tyngre materiell unntatt. Da invasjonen i Italia kom ventet man alliert landgang på Dalmatiakysten hvor flere øyer har vært under partisanenes kontroll, men hittil er denne uteblitt.

I Mai 1944 begynte den allierte storoffensiv i Italia som ble innledet med krigens største artilleri-innsats hittil i området ved Cassino hvor kampene var særlig voldsomme. De allierte brøt seg langsomt vei gjennem Gustav- og Hitlerlinjen men da begyndte en hurtig utvikling. Allerede den 4. juni fallt Rom som følge av et alliert lynframstøt, tyskernes retrett kom i totalt uorden på grunn av de alliertes absolutte overlegenhet i luften. Først bertimet Livorno stivnet fronten til igjen. Tyskerne hadde reddet Nord-Italia enna en stund. Kronprins Umberto ble utnevnt til Victor Emanuels stedfortreder, Badoglio trådte tilbake og en ny regjering på bredt parlamentarisk grunnlag ble dannet. Krigen hadde fart hardt fram over Italia og nøden blandt befolkningen var stor, særlig i storbyene. Men i løpet av kort tid har de alliertes administrasjon, Unrra, fått bukt med den værste uorden og matvareforsyningene har kunnet heves endel, særlig av hvete. Ernæringssituasjonen er dog enna temmelig dårlig.

2 dager etter Roms erobring kom dagen D i vest. Allerede i 1940 begynte man i England å arbeide med planene for en invasjon i vest. Da amerikanerne kom med i krigen kom det for alvor fart i planleggelsen. Russerne ventet ag håpet på invasjonen i vest allerede i 1942 men mulighetene for en heldig gjennemføring forelå ennå ikke og det ble med noen generalprøver, hvorav den ved Dieppe i aug. var den største. Her hentet man den nødvendige erfaring som skulde komme så godt med i de senere talrike landstigningsoperasjoner. Under møtet i Teheran mellom Roosevelt, Stalin og Churchill 27-28 novbr. 1943 ble planene endelig utformet og godkjent. General Eisenhower ble utnevnt til øverstkommanderende for de samlete invasjonsstyrker med general Montgomery, mannen "i hæla på Rommel", som nestkommanderende. Luftmarskalk Tedder, oppfinneren av bombeteppene, og admiral Ramsay ble utnevnt til sjefer for henholdsvis fly- og sjøstridskreftene i vest. Så kom da den mest gigantiske landstigningsoperasjon i historien på et punkt i Atlanterhavsvollen som var særlig sterkt befestet. Tyskerne kunde ikke holde stand mot de ødeleggende bombardementer fra fly og skib og de allierte kunde opprette et bruhode som var stort nok til en "oppladning". Den 25. juni ble Cherbourg stormet fra landsiden. Stadig større styrker ble landsatt fra den overveldende invasjonsarmada i hvilken den norske handelsflåte og marine ikke spilte en underordnet rolle. Den 2. aug. brøt amerikanerne gjennem de tyske stillingor sør på Cherbourghalvøya mens brit. og kanad. tropper oppholdt de tyske hovedstyrker ved Caen. Amerik. strømmet ut på Bretagne, svingte mot øst, erobret Nantes, Rennes, Angers, Le Mans, Chartres og Orleans. Franske panserstyrker under Leclerc og de franske maquisstyrker støttet de all. operasjoner på en framragende måte og kronen på verket ble satt da Paris ble befridd av sin egen befolkning den 23. august. Paris'gjenerobring skapte en storm av begeistring over hele verden. Noen dager før, den 15. august hadde de allierte foretatt en ny kjempemessig invasjon, denne gang i Sør-Frankrike mellom Marseille og Nizza under ledelse av general Maitland Wilson. Invasjonen kom helt overrumplende på tyskerne som hurtig ble jaget oppover Rhonedalen. Toulon og Marseille fallt etter noen dagers kamper.

Imens hadde ikke russerne ligget på latsiden. Like etter invasjonen i vest brøt de plutselig gjennem de finske linjer på det Karelske nes og erobret Viborg. Tyskerne sendte Ribbentrop til Helsinki for å muntre opp finnene og Ryti ble nærmest tvunget til å gå med på en overenskomst om fortsatt kamp mot bolsjevismen. Den 1. august ble dog utviklingen tydelig selv for finnene, Ryti gikk av og Mannerheim trådte i hans sted. Hans første oppgave skulde være å danne en fredsregjering men tiden gikk uten at det tilsynelatende skjedde noe. Imidlertid hadde russerne fortsatt offensiven, ikke i nord men på midtavsnittet. Minsk ble erobret den 3. juli, Vilna den 13., Narva den 26., Lwow den 27., Brest-litovsk den 28. og den 31. Kaunas. Russerne ga tyskerne en lekson i lynkrig som måtte vekke den dypeste beundring og få håpet til å blusse høyere i alle de besatte land. Den 1. august hadde den røde hær avskåret tyskerne i Estland ved å trenge fram til Rigabukta hvorved 2o divisjoner under general Lindemann ikke hadde noen landforbindelse med moderlandet. Imens var det foregått store ting i Tyskland. Rundstedt ble erstattet av Kluge som øverstkommanderende på vestfronten hvor Rommel dog var den som førte kommandoen. Han ble imidlertid såret under et alliert flyangrep. Model fikk overkommandoen på østfronten og skulde forsøke å reparere skadene etter Hitlers "intuitive" krigføring. Den 21. juli ble det forøvet et "bombeattentat" mot Hitler i selve hovedkvarteret. Bak "attentatet" sto en rekke generaler som hadde dannet en sammensvergelse for å styrte Hitler og la Tyskland få fred mens enna noe kunde reddes. Oppstanden ble kuet, generalene ble dømt og hengt. Fangne tyske generaler i Moskva sendte ut opprop til det tyske folk om å kvitte seg med Hitler.

I DET FJERNE ØSTEN kom vendepunktet allerede i juni 1942. Amerik.tropper under general Mc Arthur foretok invasjon på Cuadalcanar i Salomongruppa. I over 2 mnd. pågikk de hardeste kamper før japanerne måtte bite i gresset. Først 14.sept. 43 ble Salamaua erobret. På Ny Britannia og Ny Guinea kjempet all. tropper seg gjennom junglen, ved landstigninger bak fiendens linjer ble motstanderne tilføyet store nederlag som nå endelig har ført til at japanerne er blitt isolert på disse 2 store øyer. De alliertes fly- og marinestridskrefter hadde øket voldsomt som følge av den høyt oppdrevne produksjon og var blitt japanernes totalt overlegen. I det nordlige Stillehav ble Aleutene erobret tilbake ved kamper som søker sin like i blodighet. Først i aug iår var situasjonen blitt så moden at Guam kunde erobres I forvelen hadde amerik. gjort invasjon på Marshalløyene og endel av Carolinerne hvis vestligste gruppe,Palaugr., er blitt erobret i disse dager samtidig med invasjonen på Morotai (Molukkerne), 450 km. sør for Mindanao.(Fillip) I Burma hadde japanerne lenge framgang, kuttet av Burmavegen og truet Calcutta. Brit.tropper har imidlertid fått overtaket etter heldig gjennomførte luftlandsetninger bak japanernes linjer. Landforbindelsen mellom China og Burma er nå gjenopprettet. I China har japanerne ikke kunnet hindre byggingen av amerik flybaser hvorfra japanske mål er blitt bombet av jettestore flyg.festninger.

På Vestfronten skjøt utviklingen for alvor fart etter Paris' fall. Store tyske styrker ble innesluttet sør for Seinen, de all. panserkolonner rullet raskt mot øst og nord og Eisenhower demonstrerte "lynkrig" av superklasse for tyskerne hvis retrett kom i mere og mere uorden. 28. aug. ble Soissons erobret, fronten rullet raskt forbi de berømte slagsted fra forrige verdenskrig, Skjebnen hadde øyensynlig funnet ut at disse marker var nok mettet med blod. Allerede den 3. sept. ble Arrassel erobret, Belgia ble befridd på noen dager samtidig med at amerik. styrker rykket over den tyske grense ved Aachen og Trier, kanad.trop. rykket fram langs kysten hvor de erobret Le Havre, Boulogne, Gent, Brügge og innesluttet tyskerne i Calais, Dunkerque og Ostende. Over 3 mill. fanger er blitt tatt siden invasjonen i juni. I Sør-Frankrike gikk framrykningen like hurtig, Lyon ble erobret 3. sept og amerik. har jaget den 19. tyske arme inn i Belfort. Den 17. sept. kom så krigshistoriens (hittil) største luftlandsetning i Sør-Holland hvor en hel arme luftbårne infanteri ble satt ned sammen med tanks, haubitzer og mitraljøser. Brit. tropper under gen.Dempsey har fått kontakt med fallskjermtroppene ved Eindhoven, Nijmegen og Arnhem. Denne nye landsetning truer med å omgå Vestvollen som bare er utbygget så langt nord som til der Rhinen flyter inn i Nederland.

I øst har russerne høstet fruktene av sine tidligere seire. 23. aug. kapitulerte Romania Antonescu ble arrestert og en ny regjering utnevnt. Noen dager etter erklærte den Tyskland krig. Russerne besatte landet i en fart og drev sammen med rumenske tropper tyskerne ut og tok mengder av fanger. Bulgaria ba. 28. aug. vestm. om fred, Russland tok initiativet og tvang den nye regjering i landet etter noen timers krigstilstand med Russland til å søke våpenhvile den 8. sept. Den 4. sept. hadde Finnland bedt om det samme, 19. sept blo våpenstilstanden undertegnet i Moskva. I Polen hadde den polske hjemmehær gått til opprør for å hindre tyskerne i å bortføre Warzawas mannlige befolkning. Til å begynne med var russerne ikke forberedt på denne nye situasjon og kunde, skjøt de stod tett ved hovedstaden, ikke komme general Pors tropper inne i Warzawa til hjelp. Først 14. sept. fikk marskalk Rokossovskijs styrker kontakt med polakkene inne i byen, kastet ned forsyninger og materiell og har nå kjempet seg fram til restene av de heltemodige polakker hvis tap har gått opp til 80% av den opprindelige styrke. Bulgarias sammenbrudd fulgtes av en hurtig russ. besettelse av landet. I de siste dager har sovjetstyrker trengt inni Hellas, ved Donau har de passert Jernporten, Arad ved Ungarns sørgrense er erobret og Karpaterpassene i Transylvania er blitt forsert. Ungarns stepper ligger åpne foran dem og den nye ungarske regjering har ad hemmelige veier kommet med sine første fredsfølere. Den tyske hær i Hellas , 200 000 mann, er fullstendig avskåret fra hjemlandet. I Slovakia har hjemmehæren gått til åpent opprør og har befridd endel byer og distrikter. Russerne har brutt inn i landet på flere steder, bl. annet ved Hohe Tatra, og kontakt med innenriksstyrkene er blitt opprettet. Den 16.sept. kom den russiske storeffensiv i Baltikum. De innesluttede tyske styrker i Estland blir feiet mot Østersjøen, over 4000 bebodde steder er blitt befridd på en uke. Den 22.sept. falt Tallin, Estlands hovedstad og 23. Pernau, landets nest største havneby. Russiske tropper står 11 km. fra Riga.

I Jugoslavia har Titostyrkene æren av å ha kuttet av alle tyske forbindelseslinjer fra Hellas og nordover. Greske partisaner har gjort sitt i Makedonias fjell og både disse og jugoslaverne har fått forbindelse med den røde hær. I vest har de befridd flere av de dalmatiske øyer. De siste meldinger går ut på at britiske styrker kjemper under Titos kommando i Jugoslavia.

General Alexander har imens brøytet seg vei gjennom Appeninenes besværlige terreng. Elba ble erobret av franske styrker under den berømte general Leclerc, Firenze, Pisa og Livorno på den 5 armes fornt er fallt, Ancona og Rimini på østkysten er blitt erobret av greske og polske styrker. Nord for Rimini har all. tropper nådd Podalen. I Alperne har amerik. tropper trengt inn i Italia fra vest.

I Danmark er de fleste fabrikker som arbeider for tyskerne blitt ødelagt ved dristige sabotasjehandlinger. Det Danske Frihetsråd, som står over alle danske motstandsbevegelser, leder den danske motstand som tyskerne, tross den vildeste terror med clearingmord etc., ikke har kunnet knekke. Ved St.Hanstider proklamerte Frihetsrådet streik, tyskerne led nederlag og måtte trekke det beryktede danske Schalburgkorps ut av byen. Men forholdene har ikke bedret seg siden. Den ene fabrikken etter den andre er blitt tatt, jernbanelinjer kuttet over og båter senket. Skuddveksling hører til dagens orden og tusenvis av dansker er blitt arrestert, over 15 000 har flyktet til Sverige.

I Norge antok ikke kampen slike åpenlyse voldsomme kamper men motstanden her vært like intens under overflaten. Over 25 000 nordmenn er flyktet til Sverige og ca. 18 000 nordmenn sitter arrestert i Tyskland og Norge. I løpet av sommeren og høsten er store mengder tysk olje og bensin blitt ødelagt ved brann, tømt ut eller blandet med sukker. Flere av de viktigste tyske industrier i landet er blitt ødelagt ved sprengninger. I de siste dager har tyskerne gått til massearrestasjoner over hele landet, særlig i Namsos, Halden og Hønefoss. Men motstanden eser under overflaten. Hvis stillhet råder er det bare "før stormen".

Slik er i store trekk tyskernes stilling foran nederlaget. Nazistene samler seg til det siste desperate forsvar. De har alt og vinne, intet å tape og kommer til å kjempe en fortvilet kamp.

vvv vVv vvv

JA, VI ELSKER 4.årg. 2.okt.1944

Special-utgave

FRA FORSKJELLIG HOLD bringer vi idag en rekke artikler av almen interesse. Disse artikler, som berører både krigs- og etterkrigsproblemer, ber vi våre lesere være behjelpelig med å spre i videst mulige kretser da vi ikke har anledning til å gi utgaven et så stort opplag som de vanlige aviser. Det kan bli av en viss betydning at man åndelig står godt rustet til å møte de kommende begivenheter, hvordan enn disse kommer til å arte seg.

Krigen farer hardt fram overallt, den fysiske og psykiske påkjenningen blir ofte så stor at man har vanskelig for å se større på tingene, man mister oversikten, henfaller til mistrøstighet og blir stående tvilrådig overfor nye oppgaver. Våre fiender må stadig stive seg opp med gamle forslitte fraser, med fanatisme, med åpenbar løgn og med forvridde kjennegjerninger. I så måte står vi demokratiets venner uendelig bedre rustet. Med alle våre feil behøver vi dog ikke å frykte sannheten og fri opplysning, selvom sannheten ofte sier oss meget som er trist og vondt, arbeider den tross allt for oss, ikke mot oss. Det ligger i sakens natur at diktaturet aldri kan lære av dumhetene som begås fordi det er forbudt for de fleste å peke på dem. Slik forholder det seg ikke med demokratiet. Man skal bare aldri la seg forlede til å tro at demokratiet er noe skrap fordi om det til tider er finnes mange demokrater som ikke holder mål. Og - demokratiet skal aldri være noe stillestående og grumset - noe som er godt nok som det engang er. Folket kan og skal holde demokratiet klart og friskt strømmende ved stadig å vise interesse og ved å øve saklig kritikk der enn samvittighet tilsier.

Under okkupasjonen er vi blitt berøvet meget. Men sålenge våre undertrykkere ikke har berøvet oss evnen til selvstendig tenkning er vi på offensiven, våre fiender på defensiven, åndelig sett. Og ånd er ingen liten faktor i harde tider. Det vet vi, det har vi sett, det har vi selv erfart og følt. Hvis nødsårene har vist oss på dene ene side hvilke ulykker egoisme og sneversyn kan føre til og på den annen allt det gode som kan bygges opp ved kjærlighet og toleranse, står vi godt rustet til å fortsette kampen mot andsfrihetens fiender til seiren er vunnet over dem. Og vi vil vinne evnen og få energien som skal til for å omstille våre tanker og gjerninger fra nedrivning til gjenoppbygning, fra hat til kjærlighet, fra krig til FRED.

Red.

NORGES FRIGJØRING.

Den allierte overkommando har meldt at også frigjøringen av Norge nærmer seg. Det er dem som har oppfattet dette som et varsel om invasjon, men hverken ordvalg eller sund fornuft gjør en slik slutning berettiget. Overkommandoen røper selvsagt ikke planene for en eventuell invasjon i Norge. Vi gjør nok derfor rett i fremdeles å regne med disse 3 muligheter: 1) Alliert invasjon, 2) Tysk kapitulasjon og 3) Tysk evakuering.

1) Alliert invasjon. Det er klart at en invasjon ikke kan gjennomføres av de norske styrker alene. En invasjon av Norge må gjøres av allierte tropper hvor de norske styrker inngår som en del, og de norske landstyrker vil sandsynligvis bli i sterkt mindretall. Vi skal huske på at det har vært lagt størst vekt på utviklingen av vår marine og vårt flyvåpen mens de styrker som "syns" mest ved en besettelse, landstyrkene, er kommet mere i bakgrunnen. De norske landstyrker er på langt nær store nok til å ta opp kampen mot de ca. 200 000 tyske soldater som står i Norge idag. Når Finnland er evakuert vil tallet sandsynligvis komme til å øke betraktelig.

2) Kapitulasjon. Det er tenkelig, men ikke sandsynlig, at de tyske tropper i Norge kapitulerer før en almindelig tysk kapitulasjon finner sted. Vi kan regne med en samtidig kapitulasjon over det hele. Vil norske styrker da alene kunne overta Norge ? Nei, også i dette tilfelle er det nødvendig med langt større styrker enn dem vi rår over utenfor landets grenser idag. Selv med den kontingent norske "Politistyrker" som utdannes i Sverige strekker ikke norske krefter til.

En kan ikke stole på tyskerne. Selv om de kapitulerer, kan de legge feller for de allierte styrker som kommer til landet. Utslagene av den tyske desperasjon er uberegnelige. Landgangsstyrkene må derfor gå fram med forsiktighet og de må være sterke nok til å slå ned alle tyske forsøk på kamp. Selv om de militære sjefer holder ord, kan isolerte tyske avdelinger operere på egen hånd. Og vi har faren for væpnet motstand fra Gestapo, hirdon og andre desperate NS grupper. Det er sandsynlig at Wehrmacht i tilfelle kapitulasjon kan inntil videre vil bli pålagt å opprettholde ro og orden, men et slikt krav til Wehrmacht er ikke det samme som at den vil og kan gjøre det. Vi må ikke la oss narre av den disiplin de tyske soldater hittil har vist oss. En slagen hær er ikke det samme som en hær som "seirer på alle fronter". Den allierte overkommando er ansvarlig for at tyskerne i hele Europa er under kontroll og vil ikke ta sjangsen på at den tyske Wehrmacht er istand til å opprettholde ro og orden i Norge inntil avvepningen kan finne sted. Det vil være altfor risikabelt å overlate denne store oppgave til de fåtallige norske styrker alene. Selv i tilfelle av tysk kapitulasjon må gjenbesettelsen i noen monn ligne en militær landstigningsoperasjon - og ta sin tid. De allierte må unngå bråk fra tyskerne ved å sikre seg utgangspunkter for besettelsen, men en kan regne med at de troppene som sendes er knapt tilmålt og vil komme i porsjoner. Det blir heller ikke nødvendig med så store styrker som til en invasjon, for da velger de allierte tidspunktet, i tilfelle kapitulasjon velger tyskerne det. Transportene til alle de områder som skal besettes kan ikke ligge ferdige på minuttet. Hovedoppgaven blir å få full kontroll over Tyskland, og et så perifert område som Norge, må komme i annen rekke.

3. Tysk evakuering. Ved tysk evakuering av Norge vil situasjonen til en viss grad bli lik den som oppstår ved kapitulasjon - med de unntak som følger av at storkrigen går sin gang. Også i dette tilfelle vil tyskerne selv velge tidspunktet, og de allierte må handle uten å kunne ligge klar på startstreken. De må avgjøre om de vil nøye seg å "følge etter" tyskerne eller påskynde flukten. I begge tilfeller reiser det seg spørsmål om sik-

siste bekjennelse fram: At det ikke var lett å bevise at man hadde vært tvunget, og at h når alt kom til alt gjerne ville beholde pengene han nå hadde fått hånd om. Han hadde planer om å utvide virksomheten etter krigen, og med disse penger var det hele kommet innenfor mulighetens grenser. Om revisoren ville gjøre ham den vennetjeneste å gå gjennom regnskapene med ham, og "behandle" dem slik at de ble uskadelige både fra et politisk og et skatteteknisk synspunkt.

Det sier seg selv at mannen ble vist døren. Men derved er ikke saken ute av verden. Mannen går sikkert sin gang videre mellom sine regnskapskyndige venner. La ham og andre likesinnede vandre rastløse om med sine dårlige papirer. La dem vente til regnskapets dag.

Men la oss også være enige om at der skal komme en regnskapets dag for slike . La oss sørge for at det ikke gror opp en eneste ny bedrift her i landet hvis kapital stammer fra nasjonal prostitusjon. Det skylder vi dem selv, og det skylder vi de gode nordmenn som har latt sine forretninger, ofte bygget opp gjennem et helt livs slit, forfalle heller enn å selge seg til landets fiender.

vVv

HJEMMEFRONTENS KAMPMIDLER.

I den senere tid har det vært ført en tildels skarp diskusjon i den frie presse om hvilken kampform den norske hjemmefront skulle bruke. Det er i og for seg et gledelig tegn at kravet om en sterkere motstand mot tyskerne her i landet er reist, men det er atskillig å utsette på den måte enkelte ytterliggående aviser har ført diskusjonen. Av og til lurer en på om en har for seg en provokasjonsavis fra Victoria Terasse. Det er vanskelig å forstå at det kan tjene vår sak å mistenkeliggjørde de menn som helt fra krigens første dag med all sin evne har kjempet mot fienden, og det er like vanskelig å forstå at det tjoner vårt land å bruke utenlandske aviser til å nedvurdere den motstand som vårt folk har ydet.

I sin agitasjon for en skarpere kampform blander de ytterliggående avisene begrepene sammen på en utillatelig måte. Partisankrigen regnes som den eneste aktive kampform, alt annet kaller de for passivitet. Den som selv har gjennemført den såkaldte passive motstand vet imidlertid hvad der kreves av aktiv innsats for måned etter måned og år etter år åpent å trosse de nazistiske myndigheter, som her i landet har kunnet støtte seg til en militærmakt og politistyrke som i forhold til befolkningen har vært den største i hele det okkuperte Europa. Det er sandelig ikke på grunn av forkjærlighet for den civile motstandsform i og for seg som har gjort at alle ansvarlige ledere av den norske hjemmefront har valgt denne kampmetode. Det er bare en realistisk erkjennelse av at en åpne kamp mot de overlegne fiendtlige stridskreftene på et tidligere tidspunkt ville ha ødelagt alle våre muligheter for å kunne delta i befrielsen av vårt land - og det endog uten å kunne tilføye fienden noen merkbar skade. Men dette forhindrer ikke at ledelsen med rette kan peke på at den civile "passive" motstand i Norge har gitt betydelige resultater, og det ikke bare i den tidligere fase av kampen, men også nå, etter at "aktivistene" har hevdet at denne kampform ikke lenger har noen betydning. Den gjennemførte sabotasje mot arbeidsmobiliseringen som har vært helt effektiv siden ivår, er av langt større betydning enn sprengning av noen jernbanebruer og partisankrig i avsidesliggende fjelltrakter. Med god grunn kan en hevde at den linje Norge har fulgt, også militært sett har vært den mest fordelaktige.

I virkeligheten er det heller ingen skarp motsetning mellom den civile motstandsform og den militære kampform. Krigen er blitt total. Dermed kommer alle kampmidler i bruk, og det er bare et taktisk spørsmål hvilke som skal brukes samtidig. I vår kamp det siste året har en planmessig nyttet flere kampmetoder. Mens store folkegrupper har gjennomført sabotasje av arbeidsinnsats har spesielle avdelinger rettet kraftige slag mot maktthavernes tekniske apparat. Atter andre har med stort helle angrepet krigsviktige mål. Det som er skjedd er ikke blitt ledsaget av noen hastemt reklame, men er ikke mindre viktig av den grunn. Det er heller ingen annen kampmetode enn den valgte som i så stort monn har kunnet få støtte hos alle lag i folket. Forsåvidt er den ekte demokratisk, forfi den lar alle etter evne få del i landets skjebne, og del i gleden ved å befri. Til "aktiv" sabotasje kreves der bestemte egenskaper som ikke finnes hos så mange. Den ville få mange tilskuere og få aktører.

Den samme linje som Hjemmefrontens Ledelse har fulgt i Norge er blitt fulgt i Frankrike, og vi ser idag hvilken betydning det hadde at de franske innenlandsstyrker ikke gikk til aksjon for tidlig. Erfaringer fra dette land bør gi oss den tålmodighet vi trenger til å vente til vår Overkommando gir oss tegn til å gå på.

Slutt kampen står nå for døren. Det er arbeidet som teller nå, ikke prat. Vi står foran den kanskje vanskeligste periode under hele krigen, den kan bli verre enn aprildagene 1940. Det er veldige oppgaver som vi har å løse, og det er nødvendig at hele folket hjelper til.

Den allierte overkommando avgjør når vi skal gå til aksjon. Vår egen øverstkommanderende har sagt at inntil videre må vi vente. Han stoler på at vi er klare når han gir signalet. Det er ingen tid å tape. Tenk over hvad du kan gjøre på din plass når slaget skal stå, og HOLD DEG I FORM.

vVv

Til ovennevnte artikkel har vi på det nåværende tidspunkt intet å tilføye. Hvis en lignende artikkel inspirert av eller direkte utsendt fra den ansvarlige ledelse for den norske hjemmefront var kommet sommeren 1943 eller i hvert fall ved årsskiftet 43-44 vilde megen diskusjon kunne vært undgått. Vi antar derfor at ledelsen selv bærer en ikke liten del av ansvaret for diskusjonen om kampmidlene.

Men la dette være som det vil. [illegible] har vi ikke [illegible] direkte om taktikken. Hovedsaken er at vi stiller oss absolut loyalt under Hjemmefrontens Ledelse og følger dens ordrer og Overkommandoens ordrer til punkt og prikke [illegible]. Så kan det bli [illegible]

LORT MED DE STRIPETE. Statstj.mannen 12/9-44

Vi ga i vårt forrige nr. en oversikt over de bestemmelser som tar sikte på å få fjernet fra administrasjonen tjenestemenn som etter okkupasjonen har vært medlemmer av NS eller ansatt av NS myndigheter. Et like alvorlig problem er imidlertid de tjenestemenn som har vært ansatt allerede fra før krigen, og som aldri har vært innskrevet som medlemmer av partiet, men som på annen måte har sviktet den nasjonale front i løpet av okkupasjonstiden. Vi sikter til dem som populært kalles de"stripete". (Zebrahjøssinger) De fleste større etater kjenner eksempler på folk som i krigens første - og for oss mest kritiske - tid lot sin opptreden diktere av ønsket om å holde en utvei åpen til begge sider. De unngikk innmeldelse i partiet, men sørget for å demonstrere sin "loyalitet" overfor de nye maktthavere på en måte som skulde sikre dem belønningen i tilfelle av at nazistene fikk beholde sin maktstilling i landet. Motivet har nok i mange tilfeller vært ren svakhet - frykten for avskjed - men like ofte utilfredsstillelse av egenfærdighet eller rett og slett pengebegjær. Disse folk har som regel allerede innkassert belønningen i form av avansement på bekostning av bedre kvalifiserte kolleger. Siden det begynte å gå dårlig for tyskerne er de imidlertid blitt mere og mere nasjonalt innstillet og idag er de naturligvis erklærte jøssinger og tyskhatere allesammen..

Som tidligere nevnt har vi - i alle fall ikke ennå - fått bestemmelser som direkte rammer disse stripete statsfunksjonærer. Imidlertid må det hevdes at de personer det gjelder i den grad har satt seg utenfor sine medborgeres aktelse og tillit at de bør fjernes med den begrunnelse at de er uverdige og uskikket til til å fortsette i offentlig tjeneste. Vi håper at det snarest mulig blir gitt bestemmelser som tar sikte på dette. Det ligger dog i dagen at vi her er inne på et meget ømtålelig evne. For det første beror avgjørelsen på en skjønsmessig vurdering som gir stort spillerom for individuell oppfatning hos forskjellige myndigheter, og videre til det faktiske bevisspørsmål volde alvorlige problemer. Unnfallenheten kan jo ha manifestert seg på på utallige subtile måten som det etterpå kan være vanskelig nok å redegjøre for - enn si å bevise. Man må også regne med at de anklagede i mange tilfeller vil forsøke å komplisere forholdet ved å trekke inn sin opptreden fra krigens siste år. I den tid da krigens utfall allikevel var gitt, kan det nok hende at de tidligere unnfallende personer endog har ydet en aktiv innsats på den rette side. Dessuten må man vel regne med at det etter krigen vil bli et et stort behov for øvet arbeidskraft i administrasjonen, og at dette vil kunne trekke i retning av lemfeldighet overfor folk som i og for seg ikke fortjener å få beholde sine stillinger. På vegne av det store flertall av tjenestemenn som under hele krigen har stått fast på den felles front - må vi imidlertid advare mot at man vikler tilbake for de vanskeligheter som er forbundet med en rettferdig utrenskning i den offentlige tjeneste. Vi som satt i administrasjonen i de vanskelige dager i 1940 og 1941 og var med på å danne front mot nazistenes press, vi glemmer ikke så lett hvordan det virket når noen av våre kolleger sviktet. Vi vet hvilket ansvar de unnfallende har får at nazistene har fått det tak på administrasjonen som de har og dermed for de ulykker som er påført mange av våre landsmenn. Vi vet også at enkelte statstjenestemenn som idag går omkring som store jøssinger, ved sitt tidligere eksempel bærer ansvaret for at svakere og mindre "smarte" kolleger er blitt lokket til å løpe linen ut. For oss som har sett dette på nært hold, vil det være en umulighet å fortsette vårt arbeide etter befrielsen sammen med - eller kanskje endog underordnet - folk av denne typen, folk som ikke kan betraktes annet enn som forrædere. Særlig vil forholdet bli uholdbart om man tenker seg at en "stripet" tjenestemann skal få beholde en stilling som han har oppnådd under krigen til fortrengsel for andre som han ellers vilde ha stått tilbake for. Ikke bare for vår personlige fordighets skyld, men også av hensyn til statstjenestens anseelse må vi gå inn for at administrasjonen kvitter seg med alle som under okkupasjonen har sviktet den nasjonale front - uten hensyn til om vedkommende har vært medlem av NS eller er ansatt av nazistene.

Det er neppe tvilsomt at det samme syn er fremherskende også utenfor statstjenestemennenes rekker. Det vil kunne virke ødeleggende på den almindelige rettsfølelse og respekten for lov og rett om notorisk "stripete" personer skal få utøve offentlig myndighet etter krigen.

FREDSBEKJEDSKAP. En hører så ofte hvad det skal skje når"freden kommer". Da skal det spises meget og godt, da skal det kjøpes klær, da skal tyskerne sparkes ut atskillig fortere enn de kom inn, da skal nazistene få sin bekomst osv.

Det er ikke å undres over at disse tanker fyller oss. Men det er ikke så enkelt. Kampen for å vinne freden kan bli like hard og vanskelig som kampen for å vinne krigen. I den kampen er det ikke den rå brutale kraft, som verden synes å være så rik på, som teller. Der kreves det andre egenskaper. I krig er fanatisme verdifull. Og vi har pleiet denne egenskapen under krigen. Det kan ikke nektes at den fanatiske, hatefulle og intolerante er en god soldat, og ham trenger vi under krigen. Med Gestapo og landsforrædere med hele statsapparatet i sin hånd har disse egenskaper utfoldet seg helt naturlig og vi har lite gjort for å motarbeide dem. Nøkternhet og toleranse har ligget i dvale. Men disse egenskaper kan vi ikke og skal vi ikke la sove når det skal kjempes om freden. Hellig vrede er berettiget og tiltalende, men kan ta makten fra en, fordi den grever evnen til rormelig menneskelig bedømmelse. Det er nødvendig med en omstilling iv vårt eget sinn. En slik omstilling betyr ikke at man blir "realpolitiker" i ordets slette betydning. Det betyr heller ikke at man lar krigsforbrytere og landsforrædere løpe. De skal ubønnhørlig stå til regnskap for hvad de har forbrutt. Og det betyr ikke at man er villig til å gi fienden fred som skaper vilkår for ny krig og nye ulykker. Men det er nødvendig å finne tilbake til et menneskelig syn på egen og medmenneskers ulykke, til å se på tingene med større nøkternhet enn vi har vært vant til i de lange og tunge krigsårene. Da er vi beredt til å vende tilbake til normalt liv, og da kan vi vinne freden.

vVv

- 6 -

VÅRE KJEMPENDE LANDSMENN UTE.

Etterat den norske landhæren kapitulerte i juni 1940, ble de nordmenn som fortsatte kampen, delt i to leirer, utestyrkene og den gryende hjemmefronten. De har måttet gjøre sin innsats hver på sin kant med lite samband seg imellom. - Kan hende er vi blitt noe opptatt av oss selv her hjemme i disse årene. Hendingene i Norge har krevd så mye oppmerksomhet, og London Radio har om og om igjen rost hjemmefrontens innsats. Våre interesser utover har først og fremst gått til de store krigsteatre, der stormaktene spiller hovedrollen, óg våre egnes innsats i den kampen er kommet i bakgrunnen.

Slik ser det ut, og det er ikke for tidlig om vi nå, med utsikt til felles innsats i Norge, viser vår takknemlighet og beundring for utefronten. - Vi fylles med stolthet når vi hører at norske skip fraktet en stor del av troppene og forsyningene over Kanalen, og at det første transportskipet som satte invasjonssoldatene iland var norsk. Og vi føyer de siste bragdene til de mange, mange som handelsflåten har øket våre store sjøfartstradisjoner med. Slaget om Atlanterhavet og Storbritannia var i like stort monn en norsk seir som våre alliertes.

Den norske marine er bygget opp igjen og er sterkere enn noengang før. Det har tyskerne fått merke både i Nord-Atlanterhavet og ved norskekysten. Da Scharnhorst gikk ned var det slutt med den tyske marines offensive kraft. Slagskipet fikk den første salven fra et lite norsk krigsskip som seilte opp på kloss hold.

Det vesle flyvåpenet vi hadde i 1940 var en like lett skive for vittigheter som det var et lett bytte for tyskerne. Idag er det våre jagerfly som forfølger dis Luftwaffe og våre bombeflyvere har folengst gjort opp regnskapet for Kristiansund og Bodø. En norsk jagersquadron er idag "toppscorer" blandt de allierte jageravdelinger, og en norsk bombeflyver er en av verdens beste. Det er ikke lenge mellom hver gang en norsk flyver får en høy utmerkelse.

Marine og flyvåpen har trengt så mye mannskap at landstyrkene i Storbritannia ikke kan bli store, og ennå har de ikke vært i ilden. Men vi vet at karene har kvalitet. En norsk fallskjermhopper gjør ikke mange treningssprang før han er utlært. De har hoppet før mange av de guttene. - De har hatt ventetidens store påkjenning, mange kom like fra kampene i 1940 og klødde etter et nytt møte med tyskerne. Forståelig nok har mange bedt om å bli satt inn på Vestfronten, men her hjemme ser vi helst at flest mulig av våre egne blir med på frigjøringen av Norge. Disiplin og utholdenhet hører til de viktigste egenskaper under en krig, og i så måte er våre landstyrker ute også et godt forbillede for styrkene i hjemlandet.

Borte i Sverige går det friskt for seg i de norske forlegningene. Nesten lo ooo gutter blir utdannet til førsteklasses polititropper og må gå gjennom hard, fysisk trening. Disse styrkene kan komme til å spille en avgjørende rolle i siste runde av frigjøringskampen.

Ikke alle våre landsmenn ute har fått delta i de aktive styrkene, men har måttet gjøre sin innsats i administrasjon- og flyktningeorganisasjoner. Der sitter det mange som tidligere kjempet på hjemmefronten, og bittert var det for dem å dra fra Norge for å ta fatt på nytt i fremmed land. Noen av utekjemperne har kunnet fortsette i sitt yrke, f. eks. som vitenskapsmenn, og har gjort de allierte uvurderlige tjenester ved å stille sitt talent om på krigsbehov.

Alle de derute lengter sårt hjem, og hele det norske folk vil gi dem et hjertelig velkommen hjem. For mange hjemmefrontskjempere blir det den største gleden på seirens dag: gjensynet med venner og med arbeidere fra utefronten. Mange av dem var våre kamerater allerede før krigen. Ennå flere av dem ble det under kampen her hjemme, før de måtte reise. Men utestyrkene fortjener noe mere enn bare vår beundring og en god mottagelse. De må ha mere håndgripelige vidnesbyrd om vår takknemlighet og respekt. Særlig for dem blir det vanskelig å stille sitt liv om til fredens arbeid. De har så mye å ta igjen, slik arbeidet og utdannelsen er blitt forsømt i krigsårene. Det er ikke mere enn rett og rimelig at det blir gjort alt mulig av samfundet og den enkelte for å hjelpe dem. - Utlendigheten har også gitt dem et vell av nye erfaringer. La oss ikke møte de hjemvendtes meninger med snever horisont og uforstånd, men med lydhør vilje til å lære. Når det gjelder vårt forsvar i framtiden, vil de kunne si avgjørende ord. Det er den beste gave til utekjemperne at også freden blir idealistisk handling og ikke hastemt prat.

vVv

HJEMMEFRONTSNYTT.

Orkla gruber i Trøndelag produserer en mengde svovelkis. Svovelkisen transporteres på Thanshavnbanen, som hadde 4 spesialbygde lokomotiver. Svovelkisleveransen fikk ettersvært uhyre stor betydning for den tyske krigsindustri. Den norske overkommando fant derfor å måtte stoppe den.- I vinter kom en mindre gruppe norske commandos til Orkla for å ta seg av saken. Den angrep transportens ømme punkt, - lokomotivene. Ved en vellykket sabotasjeaksjon ble 3 av de 4 spesiallokomotiver fuldstendig ødelagt, det 4. sterkt skadet, og svovelkistransporten stoppet. - Skaden på det siste lokomotiv var imidlertid ikke større enn at den tyske overingeniør fant det verdt å reparere. Dette lokomotiv var dessuten det største. Reparert kunde det klare en stor del av transporten alene. 2 dager etter aksjonen begynte tyskerne transporten av vraket til reparasjon på Skabos jernbaneverksted ved Oslo. - På døren til lokomotivhallen fant tyskerne oppslått en lapp: "Beklager, men vi kan kommo igjen". "Commandos". - Lokomotivet har i flere måneder vært under reparasjon av spesialister. Omsider var det i tipp topp stand igjen - klar til å sendes tilbake den 13.sept. Tirsdag den 12. sept. om natten gikk lokomotivet i lufta. Det eneste spor tyskerne har er at 3 unge menn i Commandosuniform er blitt iakttatt ved Skøyenbroen umiddelbart etter eksplosjonen. Dessuten en lapp funnet på døren til hallen: "Et løfte er et løfte, - vi kom igjen. Dessuten, bedre sent enn aldri". "Commandos".

vVv

-7-

UNITED NATIONS RELIEF AND REHABILITATION ADMINISTRATION. U N R R A.

Når freden en gang kommer vil verden stå overfor fattigdom, sult og sykdommer både i Europa og Østen, og forholdene vil være mye mere fortvilte enn etter forrige krig. Hvis ikke disse lidelser og fortvilte tilstander skal skape fortsatte ulykker, pest og nød, må et utstrakt internasjonalt hjelpearbeid organiseres alt på et tidlig tidspunkt.

Intet er mere imponerende enn Englands holdning til disse problemer. Allerede den 2o. august 1940, på et tidspunkt da England sto alene i sin kamp mot verdens største militærmakt, invasjonen truet og "blitzen" mot London var satt inn, pekte Churchill i en tale på disse store fredsproblemer. Han erklærte at England vilde ta disse problemer opp med en gang, og ta seg av at det på forhånd ble planlagt hurtige tilførsler av levnetsmidler og medisiner til de europeiske land etterat de var blitt befridd. Og det mest imponerende var kanskje at han inkluderte Tyskland og Østerrike i disse hjelpetiltak.

Det ble med en gang nedsatt en regjeringskomite, som skulle undersøke foreløbig de behov som måtte tenkes å være tilstede i den krigsherjede verden når krigen var forbi. Komiteen har gjerne hatt navn etter sin formann Sir Frederick Leith-Ross. Et år etter i sept. 1941 møttes representanter for regjeringene i England, Dominions, Sovjetsamveldet, Norge, Nederland, Belgia, Tsjekkoslovakiet, Hellas, Luxemburg, Polen og Jugoslavia samt for de Gaulles Frie Franskmenn til en konferanse i London. Hensikten var å utvide Leigh-Ross komiteen. Det ble her vedtatt en resolusjon som gikk ut på at det felles mål var å sikre forsyningene av matvarer, råstoffer og nødvendighetsartikler for å avhjelpe nøden i landene etter hvert som de ble frigjort fra nazistyret.

I Leith-Ross komiteens første tid kunne den i stor utstrekning kjøpe opp og lagre varer for de framtidige behov. Men ettersom ubåtkrigen satte inn og senkningstallet steg, måtte denne virksomhet mer og mer innskrenkes. Til og med når det gjelder varer som det så ut til å være rikelig av, særlig i de oversjøiske land, er det blitt mere og mere tvilsomt om det vil være noe større overskudd av når krigen er slutt. Situasjonen ble radikalt forandret da USA kom med i krigen og Japan utvidet sitt herredømme i Østen, store mengder olje, fettstoffer, ris, sukker og en række andre varer ble berøvet de allierte. Mobiliseringen i USA reduserte arbeidskraften i jordbruket, mens kosumsjonen steg. Den kraftige industrielle ekspansion i USA førte også med seg økt forbruk. Følgen var at en måtte regne med innskrenket vareproduksjon og kanppet i verden, helt til Europas landbruk var befridd for tysk utplyndring. Men det engelske folk har vært forberedt på å ofre noe for saken, også etter nazismen er knust. Sir Kingsley Wood sa i Parlamentet at det britiske folk måtte være forberedt på å holde ut rasjonering og savn, selv etter krigens slutt.

Allerede før USA kom med i krigen pekte Summer Welles på problemet med det uthungrede og underernærte Europa. President Roosevelt tok fatt på oppgaven praktisk da han utvidet Lånc- og Leieloven til også å gjelde det befridde Nordafrika og ved at forsyningene ble planlagt etter hjelp-til-selvhjelp-prinsippet ble mye tonnasje spart.

I novbr. 1942 utnevntes guvernørene i New York, Herbert H. Lehmann, som leder for de amerikanske tiltak. Han satte straks igang med et stort apparat av eksperter og fagfolk og bygde opp en stor organisasjon. Den amerikanske opinion er imidlertid ikke fri for isolasjonisme, og det kom fram i form av misnøye med at USA på denne måten skal gjøres til "hele verdens julenisse". For det er klart at en vesentlig del av hjelpen må komme fra USA som er det rikeste land av de allierte, og som ennå ikke har lidd direkte under krigens ødeleggelser. Mr. Lehmann understreket derfor meget sterkt at all hjelp USA gidet nå, skulle komme landet tilgode siden.

Selv om det ble sendt representanter fra USA til Leith-Ross komiteen, så var det ikke til å unngå at det etterhånden meldte seg et visst konkuransforhold mellom denne komite og Lehmanns organisasjon. Det ble etterhånden klart at to allierte land ikke hver for seg kunne fortsette å drive et selvstendig hjelpearbeid overfor de samme land uten samordning. Det første skritt i denne retning ble tatt da HVETEKONFERANSEN ble åpnet, sommeren 1942. Da ble det grunnlagt en intern. hvetepool. I første omgang ble lagret opp 11ooomill. bushels hvete. Argentina, Canada og USA skulde levere enda mere til poolen. Både Australia og Ny Sealand hadde allerede lagt opp overskuddet av sitt års høst, og en række britiske dominions og kolonier hadde lagt opp lagre av te, kaffe, kakao og sukker. Det neste skritt var konferansen i Hot Spring mai-juni 1943. Her ble jordbruksproblemene og verdens matforsyningssituasjon behandlet. Over 8o, av jordens befolkning var her representert.

Den britiske delegasjonen satte fram en prinsipiell deklarasjon som ble godtatt, og som gikk ut på at det måtte skapes både en langsiktig og en kortsiktig plan for etterkrigstidens forsyninger. Den langsiktige planen skal gå ut på å heve verdens ernæringsstandard. USA's regjering la kort etter konferansen fram en konkret plan til sammenslutning og den 9. novbr. 1943 undertegnet 44 nasjoner en avtale i Washington om å opprette en internasjonalorganisasjon hvis formål skal være " å skaffe mat, klær, husly og legehjelp til krigens ofre i de befridde land. Den skal forberede og ordne med hjemsendelsen av krigfanger og landflyktige, hjelpe til med gjenreisningen av den mest nødvendige jordbruks- og industriproduksjon og gjenopprettelsen av de viktigste samfunnsfunksjoner".

U N R R A består av rådet som er den høyeste innsats. I dette sitter en representant for hver av de 44 nasjoner. Rådet skal trekke opp retningslinjer for UNRRA's generelle politikk og skal møte minst 2 ganger om året. Vedtakene gjøres som regel ved simpelt flertall, et stor framskritt fra Nasjonenes Forbund der det krevdes enstemmighet. Mellom rådets møter skal en centralkomite fungere. I denne komite er bare USSR, USA, Storbritannia og China representert. Norge fikk sått gjennom at centralkomiteen skulle ta et annete lands representanter med på råd når dets saker var til behandling. Rådets myndighet ble styrket, og de beslutninger centralkomitten har tatt melleom rådets sesjoner kan omgjøres av rådet på neste møte. Generaldirektøren er centralkomiteens formann men har ikke stemmerett. Han skal velges enstemmeig av centralkomiteen, som også enstemmig kan avsette ham. Generaldirektøren har den utøvende makt. Som sådan fungerer nå Herr Lehmann. Stedfortreder er den russiske representant Nemsilkov.

- 8 -

Dessuten er det blitt valgt en rekke faste rådgivende komiteer: Forsyningskomiteen, som har representanter fra de største forsyningsland, Komiteen for finansiell kontroll, der foruten de 4 store Hellas, Mexico, Norge og Sydafrikasambandet er representert, Europakomiteen og komiteen for det fjerne Østen. Faste tekniske komiteer ble også opprettet for jordbruk, flyktningspørsmål, helsearbeid, gjenreisning av næringslivet og for socialt velferdsarbeid.

Økonomi. Rådet anbefalte at de ikke-okkuperte land skulde betale 1% av sin nasjonalinntekt i tiden 1. juli 1942 til 3o. juni 1943 til UNRRA. Rådet venter ikke at China og USSR skal kunne betale noe. Endel sydamerikanske stater har bedt om å få betale i varer. Hele beløpet som UNRRA på denne måten vil få inn er beregnet til 2.5 milliarder dollars. Den 25.jan 1944 bevilget Storbritannia 32o mill. dollars. I USA møtte beløpet 1.35 milliarder dollars motstand fra isolasjonistisk hold og det falt hårde ord før det ble drevet igjennom. De nødvendige administrasjonsutgifter for resten av 1943 og hele 1944 ble av generaldirektøren beregnet til 1o mill. dollars, USA skal betale 4o%, USSR, 15%, Storbritannia 15%, China 5%, India 4%, Fr.Befrielsesutvalg 4%, Canada 3%, Australia 1,5% Nederland 1,5% osv. Norge betaler o.5%,dvs. 3o ooo dollars.

UNRRA's oppgaver. Sir Frederick Leith-Ross kunne legge fram et svært materiale på kongressen. Det var resultatet av et energisk detaljert arbeid.

45.9 mill. tonn mat, frø og såkorn, brensel, klær, råstoffer, maskiner og legemidler vil trenges i 9 europeiske stater i de første 6 mnd. etter befrielsen. Sovjetsamveldets behov er her ikke medregnet. En tonnasje på 23,5 mill tonn vil være nødvendig for transporten. Komiteen regner med mellom 2o og 25 mill. flyktninger.

Fiendeland skal også hjelpes men betale fullt ut for hjelpen. Et annet meget viktig prinsipp ble slått fast: Det skal ikke gjøres noen forskjell ved fordelingen på nasjonalitet, rase eller politisk oppfatning. Hjelpen skal ydes fullt rettferdig, på grunnlag av befolkningens behov. Alle samfunnsklasser, uten hensyn til den enkeltes kjøpekraft, skal hjelpes. Fordelingen skal skje under effektiv rasjonering og priskontroll. (Og her skal ikke jukses som under okkupasjonen.) Svartebørstrafikk av enhver art må unngåes, men dette overlates til de lojale myndigheter. I den første tid vil utdelingen skje under militær kontroll.

Det er blitt presisert at UNRRA bare kan ta opp sin virksomhet innen et område hvor den nasjonale regjering har gitt sin godkjennelse til det. Ikke engang epidemier kan bekjempes uten at landets myndigheter har bedt om det. I england har man kritisert dette, idet man heyder at skal man komme noen veg i det internasjonale samarbeide, så må det skje ved å begrense statenes suverenitet heller enn å styrke den. Den ledende britiske økonom idag, Lord Keynes, hevdet dette syn allerede i 1919.

Et annet spørsmål meldte seg: Skulle de land som hadde reserver i gull eller i utenlandsk valuta og tilgodehavender ha lov til å sikre seg sine egne forsyninger i samband med the Combined Boards (Samordningsråd for produksjon og naturrikdommer oppr. i 1942.) eller skulle de bli nødt til å fremsette sine krav gjennem UNRRA ? Faren ved en uavhengighet av UNRRA ville være at det tilslutt ble landenes økonomiske stilling som ble avgjørende, ikke landets nødssituasjon. På den annen side, kunne en ta fra en regjering retten til å forberede best mulig for sitt land og tvinge den gjennem UNRRA's nåløye ? Om denne sak kom det til debatt mellem de rike og de fattige nasjoner, og problemet ble løst ved et kompromis, idet en direkte henvendelse til the Combined Boards ble tillatt, men UNRRA fikk veto og rett til å gripe inn.

Hvad slags hjelp skal det ydes ? Hjelpen faller i 4 grupper:

1) Forsyninger av de viktigste forbruksvarer for å dekke det øyeblikkelige behov, som mat, klær, brensel, husly og legemidler.
2) Helsearbeid og sociale tiltak. Personer som påtreffes i befridde områder og som er blitt deportert, forflyttet eller evakuert dit, registreres, og deres hjemsendelse ordnes i samråd med stedets myndigheter. Det skal sørges for det nødvendige tekniske apparat for slik hjemsendelse.
3) Forsyninger som faller inn under Rehabilitation (den annen R i UNRRA) som frø og såkorn, gjødningsstoffer, råvarer, fiskeutstyr, maskiner og reservedeler, så landet selv kan få sitt eget hjelpearbeid igang og kan hjelpe andre befridde strøk.
4) For så vidt mulig å møte det øyeblikkelige behov skal det ytes hjelp til istandsettelse av lys-, varme- og kraftforsyninger, sanitæranlegg, transportapparatet og midlertidige lagre. Materiale skal skaffes for å få undervisningsvesenet igang igjen.

UNRRA's virksomhet skal drives slik at den effektive krigføringen ikke hemmes. UNRRA's behov for tonnasje og varer må derfor samordnes med krigsmaktenes og civilbefolkningens behov. Dette er et forhold som man ikke må glemme ved eventuell kritikk av manglende hjelpetiltak.

UNRRA's hjelp skal betales hvis vedkommende land makter det men det skal dog være et prinsipp at en regjering som søker om hjelp ikke skal påføres langvarige og tunge utenlandske forpliktelser.

Angående igangsettelse av industri og transport er ikke oppgaven her å sette all industri og transport igang igjen. Det er den nødvendige virksomhet som gjør det mulig for landet å løse sin egen nødssituasjon, som UNRRA skal ta seg av. UNRRA skaffer råvarer, maskiner og tekniske eksperter for igangsettelse av virksomheter som produserer mat, hus, klær og medisiner. Overstiger produksjonen av en vare landets egnt forbruk, sørger de lokale myndigheter for at dette overskudd kommer andre nødstedte land til gode. Transportvesenet må også settes igang igjen, og i samarbeid med de militære myndigheter må det organiseres. Verksteder og skipsverft må hjelpes igang igjen. I samråd med de enkelte regjeringer settes opp prioritetslister over behovene i de respektive land.

UNRRA's oppgave er først og fremst å sette sykehus og skoler igang og istand igjen, og å sørge for hus til arbeidere og jordbrukere som arbeider i livsviktig forsyningsarbeid Om nødvendig vil UNRRA skaffe byggemateriale og verktøy.

- 9 -

The Times, London, skrev i en leder da Hvitboka om UNRRA konferansen var kommet ut, bl.a:

"Forslaget om 1% skatt av nasjonalinntekten møtte endel motstand, da den kunne tenkes å ville legge et altfor stort press på de fattigere blandt nasjonene, og beskatningen vil også sandsynligvis være av en halvfrivillig karakter. Allikevel betyr dette et fremskritt og et vendepunkt i det internasjonale samarbeidets historie. For første gang prøves det eksperiment å pålegge en verdens-skatt til beste for den lidende menneskehet....UNRRA er et instrument som er konstruert for å møte forutsette vanskeligheter. Og UNRRA er mere enn det. Det er et storstilet forsøk på et planlagt internasjonalt samvirke. Lord Selborne har sammenliknet UNRRA med et Nasjonenes Forbund, skjønt det er karakteristisk for det endrede syn siden 1918 at UNRRA's organisasjon er fastere, oppgavene mere begrensede og funksjonene helt praktiske. I hvilken grad planene vil strekke til for å løse de øyeblikkelig oppgaver UNRRA vil møte, kan bare erfaring vise. Men en god begynnelse er gjort ved å løse de store administrative oppgaver som lar seg løse i forvegen, og en god rettleder for framtiden er det vellykkede anglo-amerikanske gjenreisningsarbeid som er utført i Nordafrika. Hvis Europa blir befridd gradvis, hvad det er grunn til å tro, vil UNRRA lære underveis. UNRRA kan regne med goodwill fra hele den siviliserte menneskehet".

Såvidt "Times". Vi har intet annet å tilføye enn at man ikke må vente seg en for hurtig tilbakevenden til førkrigsforhold, hvis disse noengang kommer igjen. Men jo mere vi hindrer og ødelegger for tyskerne, jo fortere kan hele arbeidet komme igang igjen den andre veien. Og vi er sikre på at de norske representanter i UNRRA gjør alt de kan for å sikre en rettferdig fordeling over hele Europa uansett tidligere levestandard. Det er intet som bidrar mere til et forståelsesfullt internasjonalt samarbeid enn i handling å vise at man ikke bare tenker på sitt eget land, men først og fremst på hvad som er rettferdig.

Red.

FRA HJEMMEFRONTLEDELSENS BONDEGRUPPE:

Svartebørs: Vi har tidligere flere ganger advart de bønder som ågrer med sine produkter. Denne ågring er en forbrytelse, og den skader den norske bondestand sterkt ved innen de andre befolkningslag å opparbeide en motvilje mot bonden. Vi blir ikke lenger bare stående med advarsler, som sørger nå for at disse ågerkarler blir notert for å dra dem til ansvar etter krigen. Dette blir besørget av representanter for det store flertall av bønder som ikke driver med svartebørs og som er fullt klar over de skjebnesvangre følger denne svartebørsvirksomhet kan få for den norske bondestand i fremtiden, selvom disse ågerkarler bare utgjør et lite mindretall.

Du bonde som driver denne avskyelige ågring, har ingen akseptable undskyldninger for din handlemåte. Du vet godt at salg utenom rasjoneringen bare kan forsvares når dette skjer til de vanskeligst stillede deler av befolkningen som en ren hjelpeaksjon, og du vet godt hvad du med rimelighet må ha for varene for å dekke produksjonsomkostningene. Tar du mere er du en forbryter som vi iden samlede bondestands interesse skal vite å ramme i sin tid. Du plikter å vite at når du har basert din jordbruksdrift på å selge en vesentlig del av dine produkter utenom rasjoneringen for å oppnå en god fortjeneste, da har du på denne måten tilvendt deg en kapital som ikke er din og som samfunnet etter krigen ikke bare har rett til, men også plikt til å inndra. Din omsetning utenom rasjoneringen skal bare være en hjelpeaksjon. Det gir deg selvrespekt og et godt omdømme. Driver du det for vinnings skyld, er du ute i sumpen og ikke verd å bære navnet norsk bonde. En dag henger du også gjerne nede ved en tysk leirplass og selger dine varer til fienden. Da er du blitt en uforfalsket landsforreder. Hold derfor opp med din ågring.

Flertallet av de norske bønder forakter de som ågrer med matvarer likegyldig enten det er bønder, handelsmenn eller andre. De forakter også den store flokk som tråler bygdene og kjøper praktisk talt alt til hvilkensomhelst pris. Man er klar over at disse og de som ågrer er jevnbyrdige forbrytere. Disse oppkjøperne er vanskeligere å få notert, men også dette skjer for å få et renslig oppgjør. Mange driver som oppkjøpere for fienden og for den svartebørs som betjener seg av tjuveslakterne.

Bønder, sett en stopper for dette uvesen. Noter den som driver med åger og den som frister med den høye betaling. Gi dem den behandling de fortjener.

Det er det gode forhold mellom land og by som står på spill. Derfor vil vi også feste oppmerksomheten ved at vi bønder skal effektivt bekjempe den nokså utbredte misbruk fra handelsmenns side ved å forlange å få kjøpe våre produkter utenom rasjoneringen før å selge bonden varer mot almindelig anvisning. Dette blir, så merkelig det enn høres, også lagt bonden til last i det almindelige omdømme. Man har nemlig ved hjelp av sine produkter visst å skaffe seg slike varer som det almindelige folk ikke kan oppdrive.

Bønder, bekjemp svartebørsen, men hjelp der dere kan og der det trengs.

vVv

VARIG FRED.

21. august iår møttes representanter for de 3 stormakter Storbritannia, USA og Sovjetunionen i Dumbarton Oaks, Washington for å drøfte dette spørsmål. En representant for China skulde ha deltatt, men det later til at denne først kommer til å delta i drøftelsene etter at de 3 andre "store" er blitt enige om det forslag som skal forelegges deres regjeringer. De små stater er ikke representert ved konferansen, noe som har vakt sterk kritikk fra mange hold. Utenriksminister Hull har dog gitt forsikring om at den plan de "store" blir enige om, vil bli forelagt de forente nasjoner som skal t reffe endelige vedtak.

Forhandlingene har vært omgitt med hemmelighetsfullhet. Man kjenner bare til hovedtrekkene i det amerikanske og engelske forslag, og at det russiske forslag er meget lite detaljert, mens det kinesiske er mere detaljert enn noen av de andre. Den britiske og

russiske delegasjon er kommet til enighet om forslag til en fredsorganisasjon. Det britisk-russiske forslag går ut på å opprette en forsamling av "representanter for alle fredselskende nasjoner, bygget på prinsippet om suverén likestilling". Videre skal det opprettes et råd, med få medlemmer. Ved siden av representanter fra stormaktene skal rådet også ha noen periodisk utnevnte delegater for andre stater. Forøvrig skal det skapes effektive midler til bilegging av tvister, bl.a. en internasjonal domstol. Disse punkter er i full overenstemmelse med det amerikanske forslag. Amerikanerne foreslår at rådet skal kontrolleres av de 4 store. Det understrekes at USA ikke har planer om noe verdensdiktatur av de 4 store, men mener at forsamlingen som skal ha med representanter for alle nasjoner, bør ha begrenset myndighet. Denne forsamlings oppgave skal være å støtte rådet når "dette krever at alle land deltar" for å gi rådets handlinger virkning. Rådet skal ha 4 permanente medlemmer (de 4 store) plus 7 andre. Det skal i første rekke være ansvarlig for fredelig bilegging av internasjonale tvister og for nasjonenes sikkerhet. I spørsmålet om forholdsregler mot aggresjon må de 4 permanente medlemmer være enige og det må dessuten være flertall i rådet.

Det er åpenbart at drøftelsene på dette stadium skal behandles med diskresjon og mere eller mindre løsrevne uttalelser fra ansvarlige kretser er selvsagt ikke ment som bindende tilsagn. Hvad det synes å være et sikkert resultat av drøftelsene i Washington er dette: Tanken om et Nasjonenes Forbund opprettholdes. Forbundets organer blir rådet og forsamlingen. Rådet beherskes av de 4 store. Spørsmålet om de små staters representasjon i rådet er ennå ikke avklaret. Rådets fornemste oppgave er å avverge aggresjon fra stridbare stater. I forsamlingen er alle nasjoner med. Dens funksjon er temmelig uklar, men det synes som om den vesentlig er tildelt en rådgivende oppgave. Videre synes det å være enighet om opprettelse av en internasjonal domstol, mens tanken om en internasjonal politistyrke er helt oppgitt.

Spørsmålet om det denne gang skal lykkes å skape en god varig fred avhenger for det første av enighet og godt samarbeids mellom stormaktene og for det annet av et godt forhold mellom stormaktene og småstatene. Løsningen av det første spørsmålet er en absolutt betingelse for en varig fred. Løses det første spørsmålet, men ikke det andre, vil det kanskje kunne skapes en forholdsvis varig fred, men ingen god fred, m.a.o. ikke virkelig fred. Lykkes det å løse begge spørsmål, vil freden bli god og varigere.

Det ømme punkt i forholdet mellom stormaktene er forholdet mellom Sovjetunionen på den ene side og Storbritannia og USA på den annen. På tross av det gode samarbeid under krigen er det neppe tvil om at Sovjet fremdeles er meget mistenksom overfor vestmaktene. Storbritannias og USA's nektelse av å godkjenne det nye Russland etter forrige krig, utestengningen fra Folkeforbundet, ignoreringen av Russland ved Münchenavtalen osv. er nok ikke glemt. Og en vet ikke om omvurderingen av Russland i England og Amerika vesentlig er et krigsfenomen, det er igjen meget avhengig av om modifiseringen av det russiske syn på mange områder er av taktisk eller prinsipiell natur. I tillegg til de sterke interessemotsetninger det alltid vil være mellom stormakter kommer altså også de ulike livssyn. Men tross motsetningene tyder alt på at et samarbeid mellom stormaktene fremover skal kunne lykkes. Viljen synes å være god og det er det avgjørende. Moskvakonferansen og konferansen i Teheran var kraftige steg i den riktige retningen.

Det er naturlig at det er det annet spørsmål, forholdet mellom stormaktene og småstatene som ligger de små nasjoner mest på hjertet. Men en må ikke glemme at et godt forhold stormaktene imellom er en absolut betingelse for fred. Småstatene må derfor av all makt søke å jevne ut motsetningene mellom stormaktene. Og de små nasjoner har sikkert også store muligheter som bølgebrytere hvis de lar sin utenrikspolitikk bestemme av dette syn. Den første betingelse for at småstatene skal kunne bidra til å løse denne oppgave, er full suverenitet. Intim tilknytning til en bestemt stormakt må også unngåes hvis dette går ut over en annen stormakts interesser. Det er langt viktigere at det oppnås enighet og etableres et godt samarbeid med de store enn at de små får være med i drøftingen av en fredsorganisasjon fra første stund. Dersom stormaktene på dette tidlige stadium ønsker å drøfte en fredsorganisasjon alene for lettere å komme til enighet og legge et bedre grunnlag for videre drøftinger på bredere basis, bør de små nasjoner ingen innvendinger reise mot denne fremgangsmåten. Skulle 5o-6o stater delta i disse preliminære drøftelser ville sjangsene for enighet være uhyre små. Det er fallt en rekke uttalelser fra ansvarlig hold som går ut på at de 4 stormakter ikke har til hensikt å utøve noe diktatur over de små stater. Roosevelt og særlig Hull er vel de som sterkest og oftest har gitt uttrykk for dette. Den tale 6. novbr. 1943 uttalte Stalin at Sovjetunionen sammen med sine allierte skulle hjelpe Europas folk med å gjenoppbygge sine stater og gi dem full rett og frihet til selv å velge sin statsform. Sovjetunionen skulle være med på å opprette et varig økonomisk, politisk og kulturelt samarbeid mellom Europas folk, et samarbeid som er basert på gjensidig tillit og hjelp. Eden har uttrykkelig sagt at det ikke er fare for noe stormaktsdiktatur og Churchill har gitt uttrykk for det samme. I beslutningen fra møtet i Teheran mellom Roosevelt, Stalin og Churchill heter det at de representerte makter "komme til å søke samarbeid og vente hjelp fra alle land, store og små, likesom våre egne i hjerte og sinn ønsker å rydde ut tyranni og slaveri, undertrykning og ~~xxxxxxx~~ intoleranse". Det skulle være klare uttrykk for vilje til samarbeid og til respekt for de små lands rettigheter. Det er rimelig og riktig at de små stater har vært på vakt overfor de store men det synes ikke å være noen grunn til å mistenkeliggjøre stormaktenes arbeide for å skape grunnlag for en virkelig og varig fred.

Ved en lunch i den utenl. pressеforening i London den 7. juni iår uttalte kong HAAKON: "I den nye organisasjon skal alle stater, store som små, spille sin rolle, men vi må bli spurt og vi må delta i beslutningene og ikke stilles overfor fullbyrdede fakta. Vi er dog rede til å la de store statene spille den rolle som de har rett til". Kong HAAKONS syn er det norske syn på saken. Det blir sikkert delt av alle de små Landene, og skulle ikke komme i motsetning til stormaktenes interesser. Blir den nye fredsorganisasjon bygget på slike premisser, skulde det være godt håp om en varig fred.

vVv

London-nyheter etc. JA, VI ELSKER 4.årg.Mandag 23.okt.1944

VESTFRONTEN: Brit.tropper har innledet en stor offensiv i Nederland og trenger fram mot Hertogenbosch. Kanad. styrker har erobret Brescens og Fort Frederick Hendrick på sörsiden av Sheldemünningen. Tyskerne kan ennå bombardere innseilingen fra öya Vlissingen men de lo ooo tyskere på de nederlandske öyer trues med å bli avskåret. Knutepunktet Eschens på den belg-nederlandske grense er befridd. På den sörlige del av Vestfronten avanserer den 7.amerik. arme langs Marne-Rhin kanalen og har stormet Dieuz öst for Nancy. Ellers fortsetter oppladningen langs hele fronten.

Aachen er på all. hender ble det meldt lördag, d.v.s. det lille som er igjen av den gamle tyske by med 16o ooo innbyggere. Helex byen er fyllt av stöv og ruiner og man antar at ingen annen by noensinne er blitt så herjet som denne. Da de all. sendte sitt ultimatum til den tyske kommandant i Aachen var det flere hundre civile tyskere som hen stillet til ham å overgi byen. Han bare lo av dem. Gestapo arresterte allesammen og hen rettet halvparten av dem "til skrekk og advarsel". lo ooo fanger ble tatt i Aachen.

LUFTFRONTEN: Natt til fredag angrep 1 ooo brit.fly Stuttgart, München og Wiesbaden. 9 fly gikk tapt. Fly fra sör angrep fredag Regensburg og München i Tyskland, Brünn i Tsjekkoslovakia og Milano i Italia. Söndag herjet 1 loo amerik. fly byene Ham, Münster Hannover og Braunschweig uten at ett fly gikk tapt. En stor britisk styrke bombefly var også på vingene i dagslys igår. Natt til idag angrep store brit. bombefly Hamburg og mål i Vest-Tyskland. Heller ikke denne styrke mistet noe fly. Hverken igår eller natt til idag var noen tyske fly oppe for å möte angriperne.

ÖSTFRONTEN: Såvel finske som russiske tropper har nådd den norske grense i nord under forfölgelsen av de retirerende tyskere som har brent Rovaniemi og mange andre finske steder. Kraftige flyangrep mot de 3 norske byer som ligger närmest fronten har foranlediget massevakuering herfra. Det meldes at i Kirkenes er det bare 4eo igjen, i Vardö ingen og i Vadsö 2oo.

I Ungarn er Debreczin blitt erobret og over 11 ooo fanger blitt tatt. Framrykningen fortsetter og en rekke bebodde steder er befridd. Fra sör har russerne nådd Baja ved Donau. I Beograd er restene av den tyske garnison blitt utslettet og en omringet styrke sör for byen er også blitt likvidert, 9 ooo falne lå igjen og 8 ooo fanger ble tatt. I närheten av Nish har jugoslaviske styrker erobret flere viktige strategiske punkter. Tito har forövrig meldt at havnebyen Dobrovnik ved Adriaterhavet er på patriotenes hender. Fra russisk side foreligger det ennå ikke noen meldinger om framrykningen i Östpreussen.

SYDFRONTEN: De all. presser seg langsomt fram på veien fra Rimini til Bologna. En viktig höydestilling 24 km. söröst for byen ble stormet igår. På Adriakysten har polske styrker nådd fram 3o km. nord for Rimini. loo ooo tyskere forsvarer Bologna.

I Hellas er Lamia 16o km. nord for Athen befridd sammen med öya Lemnos og hele Kykladegruppen. Den greske innenriksminister har opplyst at 2 ooo greske landsbyer er blitt brent av tyskerne under okkupasjonen m.a.o. over 2oo ooo hus. 45o ooo grekere er döde av sult foruten alle de tusener som er fallt som direkte ofre for terroren.

DET FJERNE ÖSTEN: Amerik. tropper har steget iland på Leute i Fillipinerne. Idag meldes at de allerede har erobret 2 flyplasser på öya og at framrykningen langs det 3o km. brede bruhode fortsetter. 7 jap. lastebåter meldes senket. General Mac Arthur meldte at forsyningsproblemet blir vanskeligere og vanskeligere for japanerne. Ennå har de ikke maktet å yte virkelig motstand ved noen av de all. landstigningsoperasjoner. Den fillipinske president, Osmena, vendte tilbake sammen med landstigningsstyrkene. Det merkeligste ved hele operasjonen er at den i det hele tatt kunne foretas etter de japanske seirsmeldinger forleden. Antagelig står det nå i de japanske aviser at amerikanerne har svömt fra Hawai med sablene i munnen. For skip har de jo ikke flere igjen av

IDAG ER DET 2 ÅR SIDEN EL ALAMEIN slaget begynte, vendepunktet i krigen mellom de vest-allierte og Tyskland.

DEN FRANSKE HANDELSFLÅTE vil etter krigen bli drevet av staten, blir det meldt fra Frankrike idag.

TYSKERNES PROPAGANDA om sult og nöd i de befridde land er latterlig. I Frankrike er man fullt klar over at hensynet til krigen går först og vi i de ennå besatte land burde mere enn noen andre kunde forstå og sette pris på at leveransene til de all. hører går foran alt annet. Tyskerne lærer aldri. Idag kunde de like godt slutte med utgivelsen av aviser for den saks skyld.

SPANIA: Det meldes at fransk-spanske friskarer har befridd 4 byer på grensen mellom Frankrike og Spania i hard kamp med Francostyrker.

DANMARK: Voldsomme rassiaer foregår i Köbenhavn. Overalt kan man se de seilduksdekkede biler kjöre fullastet gjennem byen og hundrevis av dansker er satt inn i Vestre Fängsel eller sendt direkte til konsentrasjonsleir.

ITALIA: Tyskerne har erobret tilbake Simplon og Lille St. Bernhard passet. Tusenvis av italienere som frykter en ny krigsvinter har flyktet over til Frankrike og Schweiz.

vVv vVv vVv